Ўзбекистон овози

Рўзномага 1918 йил 21 июнда асос солинган

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМАСИ

● Рўзнома: «Иштирокиюн» (1918 — 1920 й.) «Қизил байроқ» (1920 — 1923 й.). «Туркистон» (1923—1924 й). «Қизил Ўзбекистон» (1924—1964 й). «Совет Ўзбекистони» (1964—1991 й.) номи билан чоп этилган, ҳозир «Ўзбекистон овози» (1991 йил 1 сентябрдан) номи билан чиқмоқда.

● № 98 (21. 217) 1992 йил 19 май, сешанба ●

БАҲОСИ 1 СЎМ.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ

Воқеалар, янгиликлар, хабарлар

Борис ЕЛЬЦИН:

«САМАРҚАНДНИ КЎРИШГА ОРЗУМАНД ЭДИМ»

Қадимий ва ҳамиша навқирон Самарқанд МДҲга аъзо мамлакатлар раҳбарларининг Тошкент учрашувидан кейин бу ерга келган Россия Федерациясининг Президенти Борис Ельцин билан Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовни 16 май куни азиз меҳмонлардек кутиб олди.

Самарқанд аэропортида Россия ва Ўзбекистон Республикасининг давлат байроқлари ҳилпираб турар эди. Самолёт пиллапояси ёнида Самарқанд вилоятининг ҳокими Пўлат Абдураҳмонов, вилоят ва шаҳарнинг бошқа раҳбарлари меҳмонларга пешвоз чиқдилар. Одатга кўра уларга нон-насиба,, баҳор гулдасталари тақдим қилди.

Борис Ельцин аэропортда оммавий ахборот воситалари вакилларининг саволларига жавоб қайтариб, жумладан бундай деди:

—. Мен Самарқандни зиёрат қилишга орзуманд эдим. Шу орзуим ушалди. Ҳамдўстлик мамлакатлари давлат ва ҳукумат раҳбарларининг учрашуви ҳақида гапирадиган бўлсак, у, менинг назаримда жуда самарали бўлди.

Сўнгра Борис Ельцин шаҳар бўйлаб сафар қилиб, Самарқанддаги ноёб меъморлик ёдгорликларини кўздан кечирди.

Шу куни Россия Федерациясининг Президенти ва унинг ҳамроҳлари Самарқанддан Москвага жўнаб кетдилар.

Самарқанд аэропортида меҳмонларни Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов, Самарқанд вилоятининг ҳокими Пўлат Абдураҳмонов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар. (ЎзА).

* * *

Суратда: Россия Федерацияси Президенти Б. Н. Ельцин ва Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов маданий ёдгорликларни кўздан кечиришмоқда.

Р. ҒАФУРОВ ва Р. ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат.

ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШ БОШЛАНДИ

Жарқўрғон районида ҳамишадагидек бу йил ҳам Н. Боймуродов номли жамоа хўжалигининг аъзолари райондагина эмас, республикада биринчи бўлиб тарозига пилла қўйдилар. Пиллакорлар — О. Ҳимматова ва Х. Жумаевалардан ҳам кўра бундан район пиллачилик идораси бошлиғи Э. Ғаффоров мамнун.

— Бу йил 700 тонна пилла тайёрлаймиз, — дейди у. — Президентимиз Фармони қувват бўлиб, бу ҳосилнинг ярмини ўзимиз сотамиз. Бир килограмм пиллани 600 сўмдан сотиш мўлжалимиз бор. Бу тегишли шартномаларимизда битилган рақам. Бу фаровонликдан идорамиз эмас, биринчи навбатда қўли қавариб ишлаган пиллачилар манфаат кўрадилар.

Сурхондарёда бу йил 1300 тонна пилла етиштириш кутиляпти. Эрта-индин бошқа районларда ҳам пилла тайёрлаш бошланади.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

ЯНА БИР ХУРУЖ

Яқиндагина рўй берган табиий офат оқибатлари тугатилмасданоқ об-ҳаво яна бир инжиқлик қилди. Қашқадарё вилоятининг Шаҳрисабз, Китоб, Яккабоғ, Деҳқонобод, Ғузор районларида ўтган пайшанба куни узлуксиз ёққан ёмғир ва дўл қишлоқ хўжалиги экинларига каттагина шикаст етказди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, Шаҳрисабз районида 15 минг, Китоб районида 5 минг, Яккабоғ районида 7 минг гектар чигит униб чиққан майдонлар, Деҳқонобод районида 5 минг гектардан зиёд ғаллазор жиддий зарарланди. Талайгина чорва моллари нобуд бўлди. Токзорлар ва сабзавотзорларни сув босди, бир қанча кўприк, марказий йўлларни сел ювиб кетди. Аҳоли уй-жойларига ҳам зиён етди.

Табиий офат оқибатларини тугатиш юзасидан тузилган вилоят комиссияси зудлик билан ишга киришди. Шу куниёқ талофат кўрган хўжаликларга қўшни районлардан сув чиқариб ташловчи машиналар, ёнилғи ва бошқа техника воситалари жўнатилди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РАДИОЭЛЕКТРОН, ЭЛЕКТРОТЕХНИКА САНОАТИ ВА АСБОБСОЗЛИК ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ КОНЦЕРНИНИНГ АЛОҲИДА НАМУНА КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Тармоқдаги кўп йиллик ҳалол меҳнати, юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришганлиги ва ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун

ҚУЙИДАГИЛАРГА «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИЛСИН

Ивановский Константин Васильевич — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи бюросининг бошлиғи

Казачук Борис Васильевич — Чирчиқ трансформатор заводининг трансформатор йиғувчиси

Луқмонов Рифат Илёсович — Чирчиқ трансформатор заводи цех бошлиғининг ўринбосари

Содиқов Вилис Юсупович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи механик йиғув ишлари слесари

Сидякина Тамара Семёновна — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводининг цех бошлиғи

Татеосов Валерий Георгиевич — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори

Умаров Омонжон Маҳмудович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи сувоқчилари бригадири

Йўлдошев Жаббор Ғаппорович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводининг маҳсулот тайёрловчиси

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН

Абзатов Рушет — Чирчиқ трансформатор заводи 1-конструкторлик бўлимининг бош конструктори

Бозорова Муҳаббат Жўраевна — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи мастери

Валиев Йўлдош — Тошкент электр машинасозлик заводи темирчилик-пресслаш ускуналари созловчиси

Волошчук Белла Викторовна — Чирчиқ трансформатор заводи ташқи бутлаш ва кооперация бўлимининг бошлиғи

Гафанович Валентина Васильевна — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи таъминот бўлимининг бошлиғи

Горбунова Екатрина Алексеевна — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи синовчиси

Давидова Валентина Васильевна — Тошкент электр машинасозлиги заводи трансформаторлар йиғувчиси

Ерматов Ускенбой Йўлдошевич — Чирчиқ трансформатор заводи механика цехининг қуювчиси

Иноғомов Обид Охунжонович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси «Интегратор» заводининг шофери

Исламова Вера Николаевна — Чирчиқ трансформатор заводи тайёрлаш-пайвандлаш цехининг бўёқчиси

Ишченко Александр Петрович — Чирчиқ трансформатор заводининг бош муҳандиси

Казачихина Мария Ивановна — Чирчиқ трансформатор заводининг сим ўровчиси

Комилов Шокирбой — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи силлиқловчиси

Кечинов Николай Петрович — Тошкент электр машинасозлиги заводи 2-цехи трансформатор йиғувчилари бригадири

Ким Галина Хансуевна — Чирчиқ трансформатор заводи ёғочсозлик цехининг бошлиғи

Коньков Алексей Васильевич — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи электромонтери

Лапатина Нина Кузьминична — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси режалаштириш-иқтисод бўлимининг бошлиғи

Мақсудов Шеик-Мамбет — Чирчиқ трансформатор заводи электр машиналар ва аппаратлар йиғувчиси

Мирзалиев Абдикарим — Чирчиқ трансформатор заводи экспедитор-юк ташувчиси

Мирзаҳмедов Мирқосим Нураҳмедович — Тошкент электр машинасозлик заводи слесари

Монамс Станислав Евгеньевич — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари

Нажимов Ҳикмат Ғуломович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси «Герметик» технология ва машинасозлик марказий конструкторлик бюроси синов машина-ускуналари йиғувчи-созловчиси

Назарқулов Турин — Чирчиқ трансформатор заводи металл тозаловчиси

Никонов Леонид Михайлович — Чирчиқ трансформатор заводи газ билан қирқувчиси

Пипкина Валентина Яковлевна — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба уюшмаси комитетининг раиси

Пўлатов Мирсабой Хошимович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи электромонтери

Содиқов Суръат — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи цех бошлиғининг ўринбосари

Сандаҳмедов Ойхўжа Алихўжаевич — Чирчиқ трансформатор заводи кран машинисти

Скубенко Максим Иванович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи картонажчиси

Улешов Усмон Болтабоевич — Чирчиқ трансформатор заводи токари

Финкельштейн Ицхок Шмарьянович — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи участка бошлиғи

Шемякина Анна Степановна — «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент электрон техника заводи йиғувчиси

Ўзбекистон Республикасининг Президенти **И.КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
1992 йил 18 май.

• ДОЛЗАРБ МАВЗУДА СУҲБАТ

ҒЎЗАПОЯДАН ҚОҒОЗ ОЛСА БЎЛАДИМИ?

ЁКИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЦЕЛЛЮЛОЗА САНОАТИНИ БАРПО ЭТИШ ИМКОНИЯТЛАРИ ҲАҚИДА

Яширишнинг ҳожати йўқ: бозор муносабатлари шароитида эски Иттифоқ ҳудудидаги мустақил давлатларнинг аксарияти қоғоз масаласида бир хил муаммога дуч келмоқда. Қоғоз етишмаяпти, унинг нархи эса кундан-кунга ошиб бораётир. Газетхонда шу ўринда савол туғилиши табиий: хўш, Ўзбекистонда маҳаллий хом ашёдан фойдаланиб, қоғоз муаммосини ҳал қилиш имкониятлари борми? Мухбиримиз шу ҳақда республика Пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси илмий-текшириш институтининг директори, Ўзбекисон Фанлар академияси мухбир аъзоси, профессор Юнус Тошпўлатов билан суҳбатлашди.

— Биласизми, бу муаммо аслида бугун вужудга келган эмас, — дейди Юнус Тошпўлатович. — Илгари ҳам СССРдек хом ашёга бой давлат целлюлоза, жумладан қоғознинг бир қисмини четдан келтирарди. Қатор целлюлоза комбинатлари бўлишига қарамай, истеъмолчилар эҳтиёжини қондиришнинг иложи бўлмасди. Эски Иттифоқ тугатилгандан кейин қоғоз масаласи янада қийинлашди.

Гап шундаки, МДҲ мамлакатлари учун целлюлозани асосан Россия корхоналари етказиб беради. Бироқ кейинги пайтда уларнинг ишлаб чиқариши оқсаб қолди. Ускуналар ўта эскирганлиги, хом ашёдаги хўжалик алоқаларининг узилганлиги туфайли маҳсулот тайёрлаш кескин камайди. Бунинг таъсири бизгача етиб келди. Ҳозир Тошкент қоғоз комбинати, Фарғонадаги «Азот» бирлашмаси, Кимёвий тола заводи, Наманган кимё заводларида целлюлоза етишмаслиги сабабли ишлаб чиқариш тўхтатилиш арафасида турибди.

Тўғри, шу ўринда россиялик таъминотчиларни шартнома мажбуриятларини бажармаётганликларида айблаш мумкин. Бироқ масалага чуқурроқ ёндашадиган бўлсак, айтиш кераккки: бизда целлюлоза тақчиллигига бир жиҳатдан ўзимиз айбдормиз.

Хўш, нега? Негаки худди шу целлюлоза маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун зарур хом ашё бизнинг ўлкамизда тўлиб-тошиб ётибди. Гапнинг рости, Россиядаги сингари ўрмон ресурсларимиз йўқ. Лекин целлюлоза фақат дарахтдангина эмас, балки бошқа табиий хом ашёлардан ҳам олинишини назарда тутсак, бу борада Ўзбекистоннинг имкониятлари етарли эканлигига ишонч ҳосил қилиш мумкин. Масалан, пахта момиғи (линт)нинг ўзидан 95 фоиз целлюлоза олса бўлади. Бундан ташқари ғўзапоя, каноп, шоли похоли, қамиш, маккажўхори поясини ҳам қайта ишлаб целлюлозага, жумладан, сифатли қоғозга айлантириш мумкин.

— Демак, қоғоз муаммосини ҳал қилиш учун ички имкониятлардан фойдалансак бўларкан-да!

— Албатта бўлади. Ачинарлиси, илгари биз пахта момиғини ҳеч бир қайта ишламасдан (тўғридан-тўғри) Россия корхоналарига жўнатар эдик. Ўзбекистон мамлакатнинг фақат хом ашё етказиб беришга мослаштирилган минтақаси бўлиб қолганди. Пахта момиғи ва бошқа ўсимлик хом ашё материалларини минглаб километр узоқликдаги марказ корхоналарига юбориб, эвазига улардан тайёр маҳсулотларни қиммат нархларда сотиб олардик. Қаранг, пахта момиғининг бир тоннаси учун 200 сўм олиб, улардан тайёр маҳсулотни 1200 сўмга харид қилишга мажбур бўлганмиз. Фойданинг катта қисми четда қолар, бунинг устига анчагина ишчи ўринларидан ҳам маҳрум эдик.

60-йилларнинг бошларида бу муаммони олимларимиз дадил кўтариб чиқиб, Ўзбекистонда целлюлоза қоғоз саноатини вужудга келтириш таклифи билан жумҳурият ҳукуматига мурожаат қилганди. Бироқ, хайрли ташаббус амалга ошмасдан қолди. Афтидан маҳаллий таклиф Москвадаги раҳбарларга маъқул келмади. Шу боис, ушбу масала жумҳуриятда қайта кўтарилмади. Қайта қуриш йилларида СССР кимё саноати вазирлиги (илмгоҳимиз уларга қарашли эди) пахта целлюлозаси бўйича бизда олиб борилаётган илмий-тадқиқотлар натижаси билан қизиқди. Афсуски, бу номигагина қилинган ҳаракат эди. Кўп йиллик тадқиқот натижалари яна эътиборсиз қолдирилди.

Ўзбекистон мустақилликка эришгандан кейин институтимиз жумҳурият юрисдикциясига олинди. Бу илмий жамоамизни чексиз қувонтирди. Негаки жумҳурият тараққиёти йўлида фойдали тадқиқотларни ҳаётга тадбиқ этиш имкони очилди. Ўтган йилларда институт тажриба цехида пахта целлюлозасидан космос эҳтиёжлари учун рангли тасвирдаги тасмалар олиш йўлга қўйилди. Буюртмачи кимё корхоналари учун бир қатор янги технологиялар яратилиб, ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Илмгоҳ мутахассисларининг тадқиқот натижалари шуни кўрсатдики, пахта чиқиндилари, жумладан, ғўзапоядан целлюлоза-қоғоз саноатида самарали фойдаланиш мумкин экан. Тўғри, ғўзапояда пахта момиғидаги сингари целлюлоза бўлмаса-да, бу хом-ашё тегишли технология ишловидан ўтгач, анча самара келтиради. Яқинда Тошкент қоғоз комбинатида ўтказилган саноат шароитидаги синовда пахта поясидан ўрама қоғозлар, картон олинди. Ғўзапоянинг ёғочни қайта ишлаш саноатида ҳам жуда қўл келиши аниқланди. Унда мебель корхоналари учун ёғоч плиталар тайёрлаш, бошқа мақсадларда фойдаланиш технологиялари ишлаб чиқилди.

Бироқ, айрим қишлоқ хўжалиги мутахассисларига ғўзапоядан самарали фойдаланиш ғояси маъқул келмай турибди. Уларнинг фикрича, пахта поясидан ернинг унумдорлигини ошириш учун фойдаланиш зарур. Албатта, ҳосил йиғиб олингандан кейин экин майдонлари ғўзапояси билан бирга ҳайдалиши ернинг минерал ўғитларга тўйинишига ёрдам беради. Лекин турли органик моддалар ёки бошқа самарали усулларни қўллаш билан ҳам экин майдонларини соғломлаштириш мумкин-ку. Мен бу ерда ғўзапоя фақат целлюлоза олиш учун ишлатилиши керак, деган фикрдан йироқдаман.

Ҳозир йилига республикада қарийб 5 миллион тонна ғўзапоя йиғиб олинади. Шундан 1 миллиони целлюлоза саноатига ишлатилса бас. Очиғи, ғўзапояни йиғиш, майдалаш ва сақлаш ишлари ҳам анча маблағ ва меҳнат талаб этади. Бунинг учун такомиллашган машина-механизмлар яратиш, сақлаш омборлари қуришга тўғри келади. Умуман, целлюлоза-қоғоз саноатини барпо этишда хориж тажрибасидан фойдаланилса, айни муддао бўлур эди.

— Сиз бу ўринда ўрмон ресурсларига эга бўлмаган мамлакатлар тажрибасини назарда тутаяпсиз, шекилли.

— Шундай. Аввало, Хитой тажрибасини ўрганиш керак. Италия, Испания, Венгрия ва Руминия давлатларининг ҳам целлюлоза-қоғоз саноатида каноп, қамиш, маккажўхори пояси ва бошқа ўсимлик хом ашё манбаларидан самарали фойдаланиш тажрибалари эътиборга молик. Масалан, Хитойни олсак, у шоли поясидан қоғоз олишда жаҳондаги етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Бу ерда шоли поясини қайта ишловчи кичик-кичик корхоналар мавжуд. Ҳатто хусусий фирмалар ҳам очилган. Ушбу завод ва фирмалар аҳолидан шартнома асосида шоли пояси қабул қилиб олади.

Албатта, бу соҳада ҳамкорлик қилиш самара келтириши турган гап. Хитой ва бизнинг мутахассисларимизнинг хулосаларига кўра шоли пояси, ғўзапоя, қамиш, каноп ва бошқа ўсимлик хом ашёлари, макалатурадан олинган целлюлозадан кўп турдаги маҳсулотлар, жумлдан, газета ва юқори сифатли альбом қоғозлари тайёрлаш имконини беради. Бунга талаб этиладиган хом ашё эса Ўзбекистон ва бутун Ўрта Осиё минтақасида беҳисоб.

— Мустақиллик шароитида Ўзбекистонда целлюлоза-қоғоз саноатини барпо этиш давр талабига айланмоқда. Айтингчи, Сизнингча, бу борадаги ишни нимадан бошлаган маъқул!

Менимча, дастлаб пахта момиғини қайта ишлайдиган йирик корхона қуриш керак. Агар бу ишга чет эл фирмалари жалб этилса, қисқа муддатда корхонани қуриб битказиш мумкин. Ғўзапоя, шолипояси, каноп ва бошқа ўсимлик хом ашёлари, макалатурадан целлюлоза оладиган ўрта ва кичик корхоналар барпо этиш ҳақида ҳам ўйлаш лозим. Бунинг учун хориждан ускуналар сотиб олиш ёки биргаликда қўшма корхоналар қуриш имкониятларини излаш керак.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, Тошкент қоғоз комбинати ускуналари жисмоний ва маънавий жиҳатдан ўта эскирган. Корхонани замонавий ускуналар билан таъминлаш чоралари кўрилиши зарур. Германиянинг «Бизон» фирмасида шундай ускуналар мавжуд. Жумҳурият ҳукумати уларни валюта ажратиб сотиб олса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Институтимиз олимлари Республика ҳукумати топшириғига мувофиқ, целлюлоза-картон заводи лойиҳаси учун ҳужжатларни аллақачон тайёрлаб қўйишган. Ғўзапояни йиғиш, майдалаш ва сақлаш ҳақида ҳам тегишли тавсияномалар ишлаб чиққанмиз. Умуман, бизда пахта целлюлозасидан фойдаланишнинг турли усуллари яратилган. Эндиликда гап уларни жумҳурият ишлаб чиқаришига самарали татбиқ этишда қолган, холос. Ўйлаймизки, республика манфаатдор ташкилотлари илмгоҳнинг бу борадаги кўп йиллик тажрибалари асосида йиғилган ишланмаларга бефарқ қарашмайди.

Тўғриси, агар биз қоғоз мустақиллигига эришмоқчи бўлсак, целлюлоза-қоғоз саноатини ривожлантиришга бугунданоқ эътиборни кучайтиришимиз лозим. Зотан, эртага кеч бўлиши, муаммо устига муаммо қалашиб кетиши мумкин.

Суҳбатдош:

А. ВОЛИЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

● ВИЛОЯТ ҲОКИМИ МИНБАРИ

● СУҲБАТДОШ ҲАҚИДА: Маркс Жуманиёзов 1938 йилда туғилган. Хоразмлик. Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш муҳандислари илмгоҳини тамомлаган. Урганч ремонт-трактор станцияси пункти раҳбари, Урганч ва Гурлан районлари «Узсельхозтехника» бирлашмалари бошқарувчиси. «Узсельхозтехника» вилоят бирлашмаси раисининг ўринбосари, «Хорезмсовхозводстрой» тресті бошлиғи, вилоят ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари вазифаларида ишлаган. Хонқа ва Урганч районларида партия раҳбари ҳам бўлган. Сўнгги икки йилда у «Агроснабремонт» вилоят бирлашмаси раиси бўлиб хизмат қилди.

Республика Президентининг қарорига мувофиқ 1992 йил 23 январда Хоразм вилояти ҳокимлигига тайинланди.

ЭЛ БИЛАН БИРГАМИЗ

Хоразм вилояти ҳокими Маркс Жуманиёзов билан суҳбат

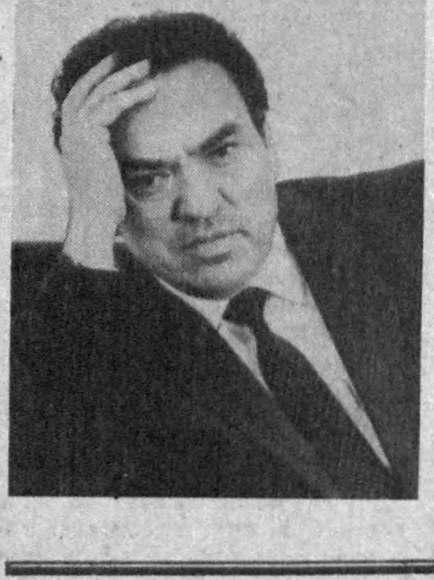

— Маркс Жуманиёзович, мана, Хоразм ҳокими лавозимига тайинланганингизга ҳам тўрт ой бўлиб қолди. Бу лавозимда ишни нимадан бошладингиз?

— Хоразм мироблари билан боғлиқ қадимий, лекин ибратли гап бор:

Сув тақсимоти амирлари ўзлари ва экиладиган ерлари учун оби-ҳаётни мамлакатнинг ҳамма фуқароларидан кейин олишган. Агар улар адолат билан иш кўришмаса ёки узоқни кўзлай билишмаса, хато қилишса, уларга сув етиб бормаган.

Мунис Хоразмий Огаҳий сингари бобокалонларимиз ҳам мироб ўтишганини ҳисобга олсак, бу гапнинг асосли эканлигига ва мироблар адолатига шубҳа қилмаймиз. Кейинги вақтда бу ҳикмат кўп марта хаёлимдан ўтди. Чунки уни жуда кенг маъноларда тушуниш, тасаввур қилиш мумкин. Ахир бугунги раҳбар нима учун ана шу мирободан ибрат олмасин? У ҳам ҳаммадан кейин ишни тамомлайди, ҳаммадан сўнг кечки овқатга ўтиради, ҳаммадан кеч ором олади, десам муболаға эмас. Қолаверса, у кун бўйи ҳаммага маънавий оби ҳаёт улашади. Агар тўғри, адолатли иш тутаётган бўлса, ўзига ҳам шу қайтади.

Бугун олдда турган асосий вазифа фуқарони ҳокимият паноҳида асраб, ҳозирги мураккаб вазиятдан эсон-омон, соғу-саломат, қорни тўқ, эгни бут, ишонч ва умидларни сўндирмаган ҳолда олиб чиқиш.

Энди маъмуриятчилик, маҳкамачилик кўринишларини ҳеч нарса билан ниқоблаб бўлмайди. У фақат зарар устига зарар, ишончсизлик устига ишончсизлик келтиради. Энди халқ қалбига қулоқ тутиб, унинг оғирини енгил, мушкулини осон қилибгина обрў-эътибор топиш мумкин.

Ана шу талабга жавоб берадиган, эл-юрт, ҳокимият ишончини оқлайдиган режаларни мақсадга мувофиқ амалга ошириши мумкин бўлган кадрлар хусусида кўп ўйладик. Дастлабки бир ой мобайнида вилоят ҳокимияти, шаҳар ва район ҳокимиятлари тўла шакллантирилиб, ишга сафарбар этилди. Халқимиз биз танлаган кадрларни маъқуллади, деб айтиш мумкин.

Кишилар адолат ва паноҳ излаб борадиган маҳкамаларида, савдо-сотиқ даргоҳларида хизмат маданияти, тартиб ва интизом анча пасайиб кетганлигини тан олиш керак. Бу албатта жамият учун кўнгилсиз ҳолатдир. Шунинг учун иш фаолиятимнинг дастлабки ҳафтасидаёқ суд, прокуратура ҳамда милиция, савдо ходимлари билан учрашдим. Улар билан ҳуқуқ-тартибот, савдо-тижорат бобидаги ўзибўларчиликка, тартибсизликка ярим йил ичида чек қўйиш юзасидан бир қарорга келдик.

Тадбиркорлар, ишбилармонлар, элим-юртим деб бирор хайрли ишни қўлга олган, ташаббус кўрсатаётган кишилар билан яқиндан мулоқотдаман. Ана шундай жонкуяр, фидокор кишилардан жуда кўплари билан учрашдим. Бир сўз билан айтганда, вилоятдаги тадбиркорлар фаолияти амалий тарзда ўрганиб чиқилди. Шунинг юзасидан истиқбол режалари белгиланди.

Шаҳарликлар ва район марказида яшаётган аҳоли учун томорқа майдонлари ажратиш ҳақидаги қарор мен ҳокимликка тайинлангандан кейин имзо чеккан дастлабки ҳужжатлардан бири бўлди. Биргина Урганч шаҳри меҳнаткашлари учун Амударё қирғоқларидаги унумдор ерлардан 957 гектар томорқа майдонлари ажратилди. Қорақалпоғистон жумҳурияти, Туркманистон жумҳуриятининг Тошҳовуз вилояти меҳнаткашлари, раҳбарияти билан азал-азалдан қардошлик алоқаларимиз, дўстона муносабатларимиз, борди-келдимиз бор. Чунки воҳамиз бир, тарихимиз бир. Наврўз арафасида халқларимиз орасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш, унга янги ҳаётий омиллар бағишлашни ният қилдик. Қорақалпоғистон жумҳурияти Олий Кенгаши раиси Давлатназар Шамшетов ва Тошҳовуз вилояти Кенгаши раиси Сафармурод Матаевлар бошлиқ делегациялар Хоразмга ташриф буюрдилар. Хонқа районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги далаларига дастлабки барака уруғи ҳамда янги боғларга илк кўчатлар улар иштирокида экилди.

Энг муҳими, биз халқларимизни ҳозирги мураккабликлар, қийинчиликлардан қандай қилиб тезроқ халос қилиш тўғрисида кенг фикрлашиб, маслаҳатлашиб, тажрибаларни ўртоқлашиб олдик. Бир-биримизга ёрдам беришга келишдик.

— Биз чор Россияси Хоразмни ҳарбий куч билан 1873 йилда босиб олганидан кейин рус подшосига, октябрь тўнтаришининг таъсири 1920 йилнинг 2 февралида воҳага ҳам етиб келгач, Хива хонлиги ағдарилганидан сўнг эса коммунистик фирқа ва шўро тузумига қарам бўлиб яшадик. Шўрони таъминловчи хом ашё базаларидан бирига айландик. Бойликларимизни деярли текинга бердик. Энди СССР йўқ, Коммунистик фирқа ҳам йўқ. Жумҳуриятимиз мустақил. Ўзбекистонимиз БМТнинг тенг ҳуқуқли аъзоси. Эндиликда истиқбол тўғрисида сизнинг фикрингиз қандай?

— Мен узоқ йиллар сиз айтган партия сафида турганман. Катта партия ташкилотларини бошқарганман. Лекин ўтмишимдан сира нолимайман. Ўтмиш мени тарбияламоқда. Ўшанда кўрган-билганларимни, босиб ўтилган йўлни улкан дорилфунун ҳисоблайман. Коммунистик партия умумхалқ партияси, деб эътироф этилганди. Биз ҳам неки қилсак халқ учун, унинг бахт-саодати учун қилдик.

Қайта қуришни бошлаган, демократияга йўл очган ҳам партия сафидаги илғор фикрли, фидокор кишилар эдилар.

Қолаверса, ҳозир ўтмишни тафтиш қилиш, уни «хўрлаш»дан ҳам муҳимроқ, зарурроқ ишларимиз кўп. «Султон суягини хўрламас» деган гап ҳам бор. Мен бизнинг халқимиз ҳам султон халқ деб ҳисоблайман.

Жумҳуриятимиз мустақиллигига келганда, бу ҳаммамиз учун чинанам саодат, эскичасига айтганда яратганнинг ёрлақаганидир. Ўзбекистонимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотига тенг ҳуқуқли аъзо бўлишини неча йиллар орзу қилдик. Мана, ниҳоят орзумиз ушалди. Халқимиз фаровон, осуда кунларга соғомон етиб боради. Республика Президентининг Наврўз табригидаги ушбу сатрлар ғоят ўринлидир. «Халқимиз бошидан кечираётган қийинчилик ҳаммамизни ташвишга соляпти. Лекин доно ва чидамли, насибаси бутун халқимиз билан бу оғир синовлардан ҳам ёруғ юз билан чиқишимизга имоним комил». Мен ҳам шундай ўйлайман.

Хусусан, Хоразмнинг истиқболи масаласига келсак, у Ўзбекистоннинг нурафшон, қадимий ва навқирон, маданияти, қишлоқ хўжалиги, саноати, хизмат кўрсатиш соҳалари тараққий топган вилоят бўлади.

— Сиз ҳаётимизга бозор муносабатлари кириб келган, собиқ СССР жумҳуриятлари ўртасидаги иқтисодий алоқалар буткул издан чиққан, ҳал этилиши зарур бўлган ҳаётий муаммолар ошиб-тошиб ётган, меҳнат аҳлини ижтимоий ҳимоялаш ғоят муҳим заруратга айланган бир шароитда вилоят раҳбарлигини қабул қилиб олдингиз. Ана шу иқтисодий буҳрондан чиқиш учун вилоятда қандай тадбирлар амалга ошириляпти?

— Ҳокимият халққа таянади, унинг учун хизмат қилади. Халқ ичидан чиққан теран билимли, кенг фикр ва мушоҳадали, ташаббускор ва ташкилотчи, тадбиркор кишилар унинг кўз қорачиғидир. Улар иқтисодий мушкулликларни бартараф қилишга шубҳасиз қодир.

Иқтисодий аҳволимизни яхшилаш учун даставвал мўл ва сифатли ҳосил олишимиз, кўплаб харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқаришимиз керак.

Ҳозир биз четга асосан хом ашё чиқарамиз. Бизнинг пахта толамиз, пилламиз, гуруч, асал ва бошқа маҳсулотларимизга бўлган эҳтиёж катта. Аммо гуруч ва асал ўзимизга ҳам керак. Пахта толасини, ипакни эмас, ўзимизда улардан тайёрланган турли маҳсулотларни сотсак, ҳозиргидан бир неча баробар кўпроқ фойда олишимиз мумкин. Бу вазият яхшиланиши учун жуда катта омилдир.

Мен ўтган ойлар мобайнида ўнга яқин чет эллардан келган ишбилармонлар, хусусий фирмаларнинг бошлиқларини ва уларнинг етакчи мутахассисларини қабул қилдим. Уларда биздаги хом ашё имкониятларига қизиқиш жуда катта. Лекин ўз маблағларини жалб этиб корхоналар қуриш, маълум маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилгандан кейин харажатларни қоплаш ва фойда кўришга иштиёқ кам. Шундай шароитда икки томонлама мақбул ва мақсадга мувофиқ йўлларни излаяпмиз. Яқин келажакда Хоразмда ҳам бир неча чет эл фирмалари билан ҳамкорликдаги корхоналар ташкил этилади.

Бундан буён узоқдан ташиб келтириладиган хом ашё ва зарур эҳтиёт қисмлар учун тўрт тарафга боғланиб қолган катта корхоналар қуриш самарасиз. Эндиликда хом ашё мавжуд бўлган жойнинг ўзида бунёд бўладиган ихчам корхоналар ўзини оқлайди, катта фойда беради. Уларни яратиш ниятидамиз.

Қишлоқ хўжалигида пудратнинг, фермерликнинг имкониятларидан энг юқори даражада фойдаланиш талаб этиладиган, бу борада тўсиқ бўлаётган маҳкамачилар, сафсатабозларнинг «вақт ўғирлаш»ларини бузғунчилик деб қараш лозим бўлган ҳозирги даврда дадиллик ва одиллик жуда муҳим.

Агар билишни истасангиз, мен 70-йиллардаёқ пудратни ёқлаб чиққанман ва ўша вақтдаги «марказ» шарофати билан кўпгина маломатга қолганимда ҳам ўз фикримдан қайтмаганман. Ҳозир эса оила пудрати, ижара пудрати афзалликлари ҳаммага аён.

Етим-есирлар, кўп болали оналар, боқувчисини йўқотганлар, кимсасиз қариялар, ногиронлар, фахрийлар ҳақида ғамхўрликни янада кучайтириш ҳокимият учун ҳам фарз, ҳам қарздир. Биз масалани ана шундай тушуняпмиз.

Даставвал, вилоят ҳокимияти, район ҳокимиятлари, қолаверса, ижтимоий таъминот бошқармаси, меҳр-шафқат ва саломатлик ҳамда болалар ва оналикни муҳофаза қилиш, шунингдек бошқа жамғармалар, албатта корхона, ташкилот ва муассасаларнинг ўзлари ёрдамга муҳтож, мадад қўлини кутаётган кишилар ҳақида ўйлашяпти. Айниқса, хайр-эҳсон айёми бўлган Наврўз кунларида бу ёрқин намоён бўлди. Умумхалқ байрами Наврўз муносабати билан вилоятда бўлиб ўтган шанбаликда 430 мингдан зиёд киши иштирок этишди. Ишлаб топилган 1 миллион 325 минг сўм маблағнинг 1 миллион 60 минг сўми шанбалик жамғармасига ўтказилди. Табиийки мазкур жамғарма ҳисобидан йил давомида неча минглаб ёрдамга муҳтож кишилар, оилалар мадад олиб туришади.

Вилоятда ҳоким жамғармаси ҳам ташкил этилган. У ҳам фуқаролар эҳтиёжларини, қўллаб-қувватлашга муҳтож ташкилотлар, муассасалар манфаатини кўзлайди. Наврўз арафасида шу жамғарма ҳисобидан 223 минг сўм пул ажратилиб, кимсасиз фахрийлар ва боқувчисини йўқотган оилаларга, ногиронларга, шунингдек бошқа сарф-харажатлардан қийналаётган кишиларга эҳсон этилди.

Вилоят ва районлар ҳокимиятлари вакиллари жойларда бўлиб ёрдам пулларини эгаларига топширдилар. Уларнинг талаб ва истакларини ўргандилар. Шу асосда янги режалар тузилди. Энди ёрдам кўрсатишда фақат байрамлар кутиб ўтирилмайди.

Сўзимнинг ниҳоясида «Ўзбекистон овози»нинг кўп сонли ўқувчиларига, таҳрир ҳайъатига соғлиқ-саломатлик, ишларида муваффақиятлар тилайман.

Суҳбатдош:
Э. МАДРАҲИМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

● *ХДП: амалий ишлар*

УМИДБАХШ НИЯТ БИЛАН

● Партия сиёсат билан, сиёсий ишлар билан шуғулланмоғи керак. Сиёсат degani бу — одамлар. Демак, партия одамлар билан ишламоғи керак. Алишер Шойманов бу гапни тез-тез такрорлайди. Илгари у Ўзбекистон Компартияси Шеробод район қўмитасининг иккинчи котиби эди. Кўпроқ ишхонасида ишлашга тўғри келарди. Идорадан жилмасанг бўлди, кун бўйи қабулхонадан одамларнинг оёғи узилмасди. Бунинг устига райкомнинг ҳам ҳар хил иш билан одамларни идорага чорлаши кўп бўларди.

Шойманов ҳамон партия ходими, Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Шеробод район кенгашининг биринчи котиби. Кабинет, телефонлар, ҳатто хизмат машинаси ўша-ўша. Фақат иш услуби бошқачароқ. Ўмганни столга ташлаб олиб идорада ўриндиққа чўкиб ўтириш қайда. Фалончини чақир, фалончини муҳокамага қўй, фалончига партиявий жазо лойиҳасини тайёрла, деган гаплар йўқ. Аксинча фалон жойга бориш керак, фалончига ёрдамлашмоқ керак. Тақчиллик, қимматчилик замонида одамлар билан елкама-елка бўлиб турмоқ, баҳоли қудрат мадад бермоқ керак.

Ижроия бюроларнинг бирида Шойманов бир масалани қўйди. Партия Кенгаши қошида «Мулоқот» ижодий клубини очамиз, деди. Клуб аъзоларининг биринчи анжуманида мунозарани «Биз эртанги кунимизни қандай тасаввур қиламиз», деган гапдан бошлади. Келажак — тарихнинг, ўтмишнинг, бугуннинг давоми. Тарихни ўрганмасдан, ўзининг кимлигини билмасдан, ўзини танимасдан туриб «порлоқ келажак учун» лоф уриш...

Шу мунозара сабаб бўлиб навбатдаги мунозарага Термиз давлат дорилфунунининг тарихчи муаллимларини таклиф қилдилар. Мезолит даври ёки неолитнинг бошларига оид Зараутсой суратлари, Жарқўтон обидалари, ва айниқса Ҳазрат Навоийнинг қадами етган зиёратгоҳ — Шеробод қўрғонининг бир вақтлар «Навс тепа» деб аталгани одамларда катта қизиқиш уйғотди.

Олимлар қисқа матнли Шерободнинг тарихини ёзиб берадиган бўлдилар. Бу тарихдан Шерободнинг мактабларида сабоқ ўтиш мўлжалланди.

Клубнинг кейинги машғулотларидан бири «Қонуний давлат қандай бўлиши керак?» деган мавзуга бағишланди. Дин ҳақида, районда фермерлик ва ишбилармонликнинг аҳволи, маҳаллий саноатни, ҳунармандчиликни ривожлантиришнинг имкониятлари ҳақида ва ҳатто район ҳокимияти олиб бораётган бугунги иқтисодий сиёсатни таҳлил этиш хусусида баҳслашиш нияти бор.

— Ҳар қандай жамиятнинг ҳамиша иқтидорли, истеъдодли одамларга эҳтиёжи баланд бўлади, — дейди Алишер Шойманов. — Клубнинг асл мақсади — иқтидорли ёшларни кашф қилиш, тарбиялаб бориш ва уларни вақти келиб ҳокимиятнинг эътиборига тавсия қилиш.

— «Мулоқот» клубининг ишини йўлга қўйиб олганимиз, айтиш керакки, бизнинг биринчи амалий ишларимиздан бири бўлди, — дейди кенгаш ходими Рўзибой Омонов. — Бир жойда ҳатто менга, бор экансизлар-ку, деб қолишди. Тиббиёт билим юртидан, билсангиз, бирданига 24 киши партиямиз сафига ўтиш истагини билдириб ариза ёзишди. Биргина Қодирий номли мактабдан 11 кишининг шу мазмундаги аризаларини ўрганяпмиз. Айтмоқчиманки, сафимиз ёшларнинг ҳисобига кенгайиб боряпти. Тарих ўрганилади. Келажак орзу қилинади. Бироқ кайфиятни бугунги қилинаётган ишлар, бугуннинг муаммоси хусусидаги курашлар белгилайди. Пайғамбар ҳозирни кўрипти, деган гап бежизга айтилмаган, аҳир. Шундай экан, биз партиямиз деб майдонга чиқибмизми, обрў, мавқе осмондан тушмаслигини, балки бунга собитлик билан, катта журъат, катта ният билан эришмоғимиз мумкинлигини унутмаслигимиз керак.

О. УСАНОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

● *Ўзбекистон ва Хитой*

САФАР САМАРАЛИ БЎЛДИ

Кейинги пайтларда республикамиз паррандачилигида аҳвол бирмунча танглашганлиги талайгина муаммоларни юзага келтирди. Негаки, паррандаларни ем билан таъминлаш учун хом ашё базасига муҳтожлик кескин сезилиб қолди. Натижада айрим паррандачилик корхоналарининг ишини вақтинчалик тўхтатиб қўйишга тўғри келганлиги ҳам ачинарли бўлди. Вазиятдан чиқиш йўлларини қидириб, Ўзбекистон паррандачилик саноати республика ишлаб чиқариш бирлашмаси раиси, республика халқ ноиби Ислом Худойқулов бошчилигида бир гуруҳ ўртоқлар Хитой Халқ Республикасига ташриф буюрдилар. У ерда ҳамюртларимизни жуда илиқ кутиб олишди. Ўзаро алоқалар икки томонга манфаатли эканлигини сезган хитойлик ишбилармонлар билан шу йилнинг иккинчи ярмида республикамизга 10 минг тонна ем етказиб беришга келишиб олинди.

Ўзбекистон Республикаси билан ХХР ўртасидаги муносабатлар ўзаро манфаатли йўлга солинганлиги туфайли сафар самарали бўлди. Чунки келгуси йили Хитойдан олинадиган ем миқдори ўн бараварга ортади. Бизда эҳтиёж жуда юқори. Аммо лекин бирлашмадаги валюта ҳисобида маблағ йўқлиги боисидан яна ҳам кўпроқ ем келтириш муаммо бўлиб турибди. Шунга қарамай, республикамиз ҳудудида озуқани қайта ишлаб, ем ҳолига келтирадиган қўшма корхона очишга хитойликлар билан аҳдлашиб олинди. Ўзаро келишувга мувофиқ июнь ойининг ўрталарида улар ташриф буюрадилар. Албатта, ўзаро муносабатлардан икки томон манфаат кўриши ойдин бўлганлиги ишларга ҳам ўз самарадорлигини кўрсатади.

Суратда: (ўнгдан чапга) «Тень синь» ем етиштириш корпорациясининг бош директори Едо Цо, паррандачилик саноати республика ишлаб чиқариш бирлашмаси раиси И. Худойқулов, тажрибали мутахассис, республика халқ ноиби Х. Тешабоев, «Тень синь» корпорациясининг чет давлатлар билан алоқалар бўйича масъул ходими Сюнши Хуа.

● *Қадриятлар*

ТЎЙГА УЛАНГАН ШЕЪРХОНЛИК

Қашқадарё вилоятининг Қамаши ноҳиясидаги 24-мактабда мингдан ортиқ фарзанд таълим олади. Мазкур мактаб жамоасининг таклифига кўра, таниқли шоир, шу юрт фарзанди, «Камалак» нашриёт-матбаа бирлашмасининг бош муҳаррири, жумҳуриятда хизмат кўрсатган маданият ходими Нормурод Нарзуллаев ташриф буюрди. Ижодий учрашувни мактаб раҳбари Рўзимурод Муродов кириш сўзи билан очди. Тил-адабиёт ўқитувчиси Ўрол Холмуродов шоирнинг ижод йўли ҳақида маъруза қилди. Низомий номидаги Тошкент Давлат муаллимлар тайёрлаш олийгоҳининг ўқитувчиси Абдурашид Норқобулов мактабларда адабиёт дарсларини ўқитиш услубияти юзасидан ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди. Юқори синф ўқувчилари шоир шеърларидан намуналар ўқишди. Ўқитувчи, ёш хонанда Бердиқобул Тоғаев шоир шеърларига басталанган қўшиқлардан куйлаб берди.

Учрашувда сўз олган Нормурод Нарзуллаев ўз ижодий режалари билан баҳам кўрди, янги шеърлардан ўқиб берди. «Камалак»чилар мактаб кутубхонасини ўз оталиғига олиши ҳақида ваъда берди.

— Ўзбекистонимизнинг таниқли сўз усталари билан халқ таълими ходимларининг ижодий мулоқотлари жуда катта тарбиявий аҳамиятга эгадир, — деди мактаб илмий бўлим мудири Эгамберди Қудратов. — Адабиёт дарслари вақти-вақти билан шоир ва ёзувчилар иштирокида ўтказилса, ўқувчилар эстетик билими янада бойиган бўлур эди.

Мактабдаги мушоира кечқурун тўйга кўчди. Чимлик оқсоқол деҳқон Рўзи ота хонадонига қўш келин келди. 24-мактабнинг собиқ талабалари — ака-ука Юсуфжон ва Нурмуҳаммадлар ўз жуфти ҳалоллари Ойимхон ва Ҳуршидахонларини топишди. Ҳамқишлоқлар ёшларни никоҳ оқшоми билан қутладилар. Куй-қўшиқлар ярим кечагача янгради.

● Мустақиллик ишчанликни ёқтиради

КАМ ХАРАЖАТ ЭВАЗИГА

● Дўстлик районида ўтказилган кўргазмали кенгаш қатнашчилари кичик корхоналарнинг катта имкониятлари билан яқиндан танишдилар. Бу ерда ҳозир бўлган юзлаб мутахассислар мезбонларнинг дастлабки муваффақиятларини қизиқиб ўргандилар.

Ўтган йили районда 40 та кичик корхона 4 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарди. Уларнинг сони ҳозир 65 тага етди. Район марказида йилига 10 миллион банка маҳсулот тайёрлайдиган консерва корхонаси ҳам ишга туширилди.

Энди райондаги барча хўжаликларда пишиқ ғишт заводлари, пахта толаси йигириш ва калавалаш цехлари барпо этиш мўлжалланяпти. Шу тадбирлар амалга ошгач, район меҳнаткашларининг зарур маҳсулотларга бўлган дастлабки эҳтиёжи анча қондирилади. Хўжаликларда фаолият кўрсатаётган кичик корхоналар ҳақиқий даромад манбаига айланади. Ўшанда ҳозирги кунда ўта тақчил ҳисобланган маҳсулотларнинг кўпчилиги район хўжаликларида ишлаб чиқариладиган бўлади. Пахтани қайта ишлаш, ҳатто унинг сўнгги чиқиндиларидан аҳолига зарур маҳсулотлар тайёрлаш йўлга қўйила бошлади.

Кенгаш қатнашчиларига «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигидаги Д. Эшонқулов бошлиқ бўёқ тайёрлаш цехининг ишлари айниқса манзур бўлди. Нисбатан жуда оз харажат эвазига бунёд этилган бу корхона беш хил рангдаги маҳсулот тайёрлаяпти. Бўёқлар сифатлилиги, корхонанинг сермаҳсуллиги мунозарага сабаб бўлди. Атиги тўрт киши меҳнат қилаётган мазкур цех бу йил ярим миллион сўмлик бўёқ ишлаб чиқаришни режалаштирибди. Хўжаликдаги жувоз, тегирмон, темирчилик устахонаси ишчилари кенгаш куни ҳам кўплаб буюртмалар қабул қилдилар.

Райондаги Ленин номли давлат хўжалиги чўлқуварлари фарзандлари учун маккажўхори қаламчалари тайёрлашни йўлга қўйишди. Пахтанинг сўнгги чиқиндисидан эса арқон тўқилаяпти.

— Тадбиркорларга шарт-шароит яратиб берилса, кўп муаммолар ечимини топаркан, — дейди Қ. Раҳимов номли давлат хўжалигининг директори Қ. Қамбаров. — Қисқа фурсатда жамоамизда макарон цехи, жўжа очирадиган, телпак-пўстин тикадиган, увада титадиган кичик корхоналар очишга муваффақ бўлдик.

Жиззах вилояти ҳокими Эркин Турсунов кўргазмали кенгаш ишини якунлар экан, ҳозирги иқтисодий тангликдан чиқишда тадбиркорлик ва сидқидил меҳнат асосий омил бўла олишини таъкидлади. Вилоятдаги барча катта-кичик жамоалар раҳбарларини Дўстлик райони хўжаликларининг тажрибасидан ибрат олишга даъват этди.

Кўргазмали кенгаш ишида ХДП вилоят кенгашининг фаоллари иштирок этдилар.

Б. САТТОРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

● *Мухбиримиз бонг уради*

НЕГА СУТ КАМАЙДИ?

● Кейинги вақтда Нукус, Тахиатош, Хўжайли шаҳарлари магазинларида сут маҳсулотлари сотиш кескин камайиб кетди. Харидорлар бундан ниҳоятда ранжимоқдалар. Хўш, сут маҳсулотлари нега камайиб кетди?

Хўжайли сут заводига Хўжайли, Шуманай, Ленинобод, Қўнғирот районлари давлат ва жамоа хўжаликлари мунтазам сут топширишлари керак эди. Амалда эса мазкур районлардаги хўжаликлар сут топшириш режаларини барбод қилмоқдалар. Хўжайли районидаги «Амударё», «Ленинобод» давлат хўжаликлари, Энгельс номли жамоа хўжалиги ўтган йили 108—497 тонна сутни кам топширган эдилар. Шуманай районидаги «Шуманай» давлат хўжалик-техникуми, Киров номли давлат хўжаликлари маҳсулот топширишни кунига 161 — 200 килограммдан камайтириб юбордилар. Ленинобод районидаги «Партия XXII съезди», «Ленинград», Қўнғирот районидаги қатор давлат хўжаликлари раҳбарлари ҳам бу муҳим ишга панжа орасидан қарамоқдалар.

Ўтган йилги аҳвол бу йил ҳам такрорланмоқда. Шу йилнинг биринчи кварталида сут топшириш режалари пайсалга солинди. Оқибатда заводда сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш юришмаяпти. Ленинобод районидаги «Ленинград», «Олтинкўл», Шуманай районидаги Киров номли, А. Мусаев номли, Қўнғирот районидаги «Ленинизм», «Қўнғирот» давлат хўжаликлари мўлжалдагидан 84—185 тоннадан сутни кам етказиб берганини қандай баҳолаш мумкин?!

Бунинг устига фермер хўжаликларида ҳам сут етиштириш кўпайиш ўрнига камайиб кетяпти. Масалан, ўтган йили завод қабул қилиб олган сутнинг 27,9 фоизини фермер хўжаликлари топширган эди. Бу йил эса бу кўрсаткич бор-йўғи 15,7 фоизни ташкил этди.

Шаҳар аҳолисини сут маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлашни яхшилашда Қорақалпоғистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлиги, районларнинг кенгашлари, район деҳқончилик-саноат уюшмалари раҳбарлари олиб бораётган ишларнинг натижаси сира ҳам сезилмаётир. Ҳозирги қийин иқтисодий шароитда шаҳар аҳолисининг сут маҳсулотларига бўлган талаб ва эҳтиёжларини қондириш бўйича аниқ режа, тадбирлар қаёқда қолди? Ахир, қуруқ маълумот тўплаш, баҳона излаш, ем-хашак базаси камлиги ва бошқа сабабларни рўкач қилавериш билан сут кўпайиб қолмайди-ку!

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

«Ўзбекистон овози» йўлланмаси билан

Худойберди ТЎХТАБОЕВ,
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ЁЗУВЧИСИ

ИНСОФ, ДИЁНАТ ДАЪВАТИ

КЎНГИЛДАГИ ГАПЛАР

Баҳорий кайфият деганимизда фақат табиатнинг уйғониш, оламнинг янгиланиш ва ёшариш дақиқаларини назарда тутаётганимиз йўқ. Табиатнинг бу илоҳий ва мўъжизакор ҳолати ҳақида кўп чиройли гаплар айтганмиз, насиб бўлса айтганимиздан ҳам чиройлироқ гаплар айтганмиз, насиб бўлса айтганимиздан ҳам чиройлироқ гапларни яна кўплаб айтармиз. Уйғониш ва ёшариш табиатнинг азалий ва илоҳий қудрати бўлганидек, худди шу ҳолат инсон руҳининг ҳам азалий ва илоҳий ҳолатидир. Бундай олиб қараганимизда инсон ҳам табиатнинг бир парчаси. Илоҳиёт табиатга ниманики ато қилган бўлса, инсонга ҳам шу ҳолатни теппа-тенг тақсимлаган. Демак, уйғониш ва ёшариш яхлит оламнинг яхлит кўриниши.

Табиатнинг уйғонишида она қуёшнинг мўл-кўл тафти зарур бўлганидек, инсон руҳиятидаги уйғониш ва қўзғолишга ҳам талайгина омиллар даркор бўларкан. Жумҳуриятимизда озодлик ва мустақилликнинг ёқимли оромбахш шабадаси эса бошлаши билан мудроқ қалбларда қўзғолиш ҳолати юз бердики, бир ёзувчи сифатида шу руҳий тўлқиннинг миқёсини ўрганиш истаги туғилди. Фарғона, Андижон, Самарқанд, Қашқадарё вилоятларида катта-кичик давраларда суҳбатлар қурдик, баҳсларда иштирок этдик, нуқтаи назарлар тенг эмас эди, тенг бўлмаганига ҳам шукур қилдик, бир хилликдан ўзи асрасин.

Қуллик ҳолатидаги тобе меҳнат билан эркин ҳолатдаги эркин меҳнатнинг фарқи шундоққина сезилиб турибди. Деҳқон ерида, боғбон боғида, чорвачи яйловида, корхоначи дастгоҳи ёнида, муаллим мактабида, раҳбар одамлар орасида ишни бошқача бошласам дейди. Янгилик яратсам дейди. Янги усулни, янги технологияни, янги раҳбарликни жорий этсам дейди. Катта раҳбарлардан бири. «Менга август ойигача муҳлат беринг, сизни иқтисодий тангликдан олиб чиқаман» деганда ажаб эмаски, ана шундай руҳий кўтаринкилик бошланишини назарда тутган бўлса. Ҳа, баҳорий кайфият, кўтаринки руҳ жумҳуриятда қанот қоқмоқда. Хўш, ишчи-ю ишбошининг кайфияти қалай? Москва газеталарида, хусусан, «Комсомольская правда», «Известия» рўзномаларида Ўзбекистон мустақилликка чиқиб, андак сиёсий хатога йўл қўйди, ҳали ўзини-ўзи бошқарадиган даражада эмас, кадрлари давр талаби ва тараққиёти даражасида тобланмаган, дея оламга жар солишган эди. Чиндан ҳам шундай эдими? Ёлғон экан! Қўшиннинг ғалабаси қўмондонга боғлиқ. Ишбоши йўлбошидир. Йўлни нотўғри танлаш мақсадга етишни мушкуллаштиради. Иқтисодий фаровонлигимиз сиёсий мустақиллигимиз ҳам ҳамонки шу ишбоши-ю йўлбошловчиларимизга боғлиқ экан, кўпроқ шулар билан мулоқотда бўлишга, табиати ва руҳиятидаги баҳорий уйғониш, ёшаришга бўлган интилишларни кузатишга ҳаракат қилдик.

ҲОКИМ ТАНЛАГАН ЙЎЛ

Нишон тумани ҳокими 58 ёшли Ҳайитмурод Фармонов билан юзма-юз келиб суҳбатлашгунимизча унинг таърифини бизга айтиб беришган эди. Ишчилар, чўпонлар, муаллимлар: шукурлар бўлсинки, худо бизга меҳрибон Чўли бобомизни қайтариб бергандек бўлди. Бу одамнинг вужудида бир атом бомбасининг қуввати бор. Унинг туну-кун ишлашига учта шофёр ҳам чидамайди. Топшириқ берса, уч йилдан кейин ҳам барибир суриштиради. Ўзи мол боққани учун ҳаммани мол боқишга ўргатди... шунга ўхшаш таърифлар билан ён дафтаримизни тўлдиргандик.

Энди шу девқоматли, паҳлавон жуссали, дўнг пешонали, кенг, чўзиқ юзли киши билан кун бўйи бирга юрибмиз. Дала айланамиз, туман поёнсиз, икки юз саксон минг гектар ҳудуди бор, ўн бешта хўжаликда иш боряпти. Ҳоким кам гапиради, кўпинча гап ўрнига ҳикмат айтади. Мазасини анчагача «шимиб» борамиз, хотираси кучли, минглаб кишиларнинг исмини фамилиясини ёд билади.

— Ўрта Чирчиқ туманининг ҳокими майда корхоналар қуриб, йилига 30 миллион сўмликдан ортиқ даромад оляпти, дедингизми? Балли ўша йигитга, — дейди гоҳо эрталабки суҳбатимизни эслаб, — ери кам, аҳолиси кўп, ишнинг кўзини биладиган йигит экан. Тўғри йўл топибди.

Яна жим кетамиз. Поёнсиз чўл гўзаллигига мафтун бўламиз. Шу илоҳий гўзаллик ичига сингиб кетгандекмиз. Чўлнинг тоза ҳавоси тиниқ осмони, кўз илғамас кенгликларининг сеҳри ҳаммамизни бирдай аллалаётгандай бўлади.

— Боғдодликлар Америкадан жўжа олиб келяпти, дедингизми, — яна сўрайди ҳоким.

— Ҳа, шундай қилишяпти.

— Ўша ҳокимга тан бериш керак. Дашти кўп экан. Сув чиқаришнинг иложи йўқ экан. Демак, тўғри йўл топибди. Биз, нишонликлар эса, ўз йўлимизни танладик, ҳеч кимникига ўхшамаганини топдик. Тўғри андижонликларга ўхшаб обжувоз ҳам, тегирмон ҳам, кичик корхона ҳам қуриш керак. Аҳолиси зич, ери кам жойларда эҳтимол кичик-кичик заводчалар, фабрикалар ҳам зарур бўлар. Аммо биз асосан она ерни бойитиш йўлидан борамиз. Фарғонанинг қайси бир районида киши бошига 16 сотихдан ер тўғри келади, деяпсиз. Бизда эса бешикда ётган чақалоққа ҳам 3 гектардан тўғри келади, майдонимиз катта демоқчиман. Қарши чўлларини худои таоло бизга томоша қилиш учун эмас, ишлаш учун берган... Биз ердан фойдаланишнинг ижара — жамоа — давлат йўлини танладик... Илгари учсак, бир қанотда учардик, юрсак бир оёқда юрардик, ишласак бир қўлда ишлардик. Ўзимизнинг нарсамизни ўзимиз сўраб ер эдик. Биз танлаган усул бўйича энди ерга якка шахс ҳам, бригада, фермерлар ҳам, давлат ҳам теппа-тенг эгалик қилади. Даромад ўсса — бахти, теппа-тенг бўлади, пасайса — жазоси, учови тенг зарар кўради.

Ҳайитмурод оға асли иқтисодчи. Қирқ йил давомида туман ва вилоят иқтисоди, молия ва ишлаб чиқаришга катта-кичик лавозимларда раҳбарлик қилган. Қирқ йил тўплаган тажрибасидан чиқарган хулосаси шу бўпти — ернинг ўз эгаси бўлиши шарт. Ҳамманики деган гап беъмани гап. Демак, ҳеч кимники эмас, дегани. Бу хулосасидан келиб чиқиб янги усулни жорий эта бошлабди. Жорий эта бошлаши билан 28 минг гектар пахта майдонининг ҳосилдорлиги тенг икки баробарга ошибди. Даромад эса 150 миллиондан ҳам кўп бўлибди.

— Танлаган йўлимиз афзаллигини тушунтира олдимми? — деб сўраб қўяди гоҳо гап орасида.

— Бир нави, — деб қўямиз биз ҳам.

— Эшитгандан кўрган яхши. Биз танлаган усул нималар бераётганини, бу усулга қана қанги абжир йигитлар бошчилик қилаётганини кўришларингиз керак. Азамат йигитларим бор, туманни ўшалар кўтаряпти.

ХАЛҚ ПУФЛАСА — БЎРОН БЎЛАДИ

Баҳриддин Мингяшаровнинг ёши қирқда Чўли Бегимқулов номли давлат хўжалигига раҳбарлик қилаётганига тўрт йил бўлибди. Ўзи асли шу хўжалик тупроғини ялаб катта бўлган. Ўн йил бош муҳандис бўлган. Талант одатда туғма бўлади, дейдилар. Туғма талантга ривож ҳам керак, шундай эмасми? Ривож эса кўп ҳолда шахснинг иқтидори ва интилиши билан ҳам ўлчанади. Ҳам талантли, ҳам иқтидорли фарзанд Баҳриддин ҳақида ўзи келгунча (даладан топиб келгунларича) анча баҳслашдик, Баҳсда қашқадарёлик катта ёзувчи Самар Нуров, вилоят телерадио қўмитаси раиси Қурбонжон Эгамбердиев ва яна биз исмини сўрашга улгурмаган талайгина мулоҳазали йигитлар ҳам қатнашишди. Ҳар қандай шахс зарурат, эҳтиёжнинг қудратли талаби билан юзага келаркан. Кетма-кет зарарга учраб турган бу хўжаликка Баҳриддиндек топқир йигитни заруратнинг ўзи майдонга чиқарибди. Ким билади, эҳтимол, бу мулоҳазаларда ҳам жон бордир.

Баҳриддин хўжаликни қўлга олиши билан омманинг сўниб ётган кучи, қуввати, вақти, ғайратини бирлаштириш йўлини ахтарибди. Бу йўлни ҳоким тавсия этган усул билан қўшиб кўрмоқчи бўлибди.

— Азизим, сиз муаллимсиз? — деб сўраркан.

— Муаллимман, — жавоб қайтараркан.
— Дарсдан сўнг бўш вақтингиз қоладими?
— Қолганда қандоқ
— Ер берсам экармидингиз?
— Тенг шерикликками?

— Йўқ, бир гектар ҳисобидан битта буқача боқиб берсангиз бўлди. Яна тағин гўштини давлатга сотиб, пулини ўзингиз оласиз.

— Оҳ, қани эди ўша кунлар келса, — хитоб қиларкан муаллим.

Ўнлаб муаллимлар енг шимариб ишга тушаркан.

Баҳриддин эртасига боғчага бораркан. Опажонлар билан суҳбат қураркан. Турмуш ўртоғи, ўғил-қизлари, қайнона ва қайноталари билан бўш вақтларини қаерга сарфлашни билмай юрганлар бу ерда ҳам учраркан. Ер олишга жон-жон деб рози бўлишаркан. Бирови қовун, бирови тарвуз, бирови резавор экаркан, бўш ётган далалар яшнаб кетаркан.

— Укажон, сен шопур бўлиб ишлайсан, шундайми? — яна сўраркан Баҳриддин.
— Шундай, акажон.

— Бола чақанг кўп, озгина ер олсанг-чи, рўзғорингни тиклаб олардинг.

— У ерни кимдан оламан, акажон?
— Ўзи қанчага қурбинг келади?
— Э, ака, кучимни қаерга қўйишимни билмай юрибман,

Энди шофёрлар ҳам, механиклар ҳам, идора хизматчилари ҳам, омборчи-ю чўт қоқиб тор хонада эснаб ўтирган ҳисобчилар ҳам ишга тушишаркан, шошилиб иш бошларкан. Ҳа, шошганлари маъқул, кетидан катта манфаат келади. Манфаат одам боласини қўзғайдиган ҳамма омилларнинг онаси экан. Юрт бирдан қўзғолибди. Халқ пуфласа бўрон бўлади, деганлари рост экан. Бувилар ҳам, боболар ҳам ғайрат отига минишибди. Бирига оппоқ дока рўмолу, бошқасига муборак жойномоз ваъда бўлибди ва олишибди ҳам.

Бетоқат Баҳриддин мактабда бўларкан. Ўқув сифатини кўтариш ҳақида гап кетаркан. Аълочиларга катта саёҳат ваъда бўларкану, охирида:

— Қизим, сен нечанчи синфда ўқийсан? — деб сўраркан.

— Ўнинчида, — деркан уятчан қизалоқ.
— Сени яхши шеър ўқийди дейишяпти, нечта шеър ёд биласан?
— Ўнтача.
— Ўқиш тугагунча яна ўнта ёдласанг, Тошкентга фестивалга жўнатаман, мактабимизнинг обрўйини бир кўтариб келгин.
— Алдамайсизми?
— Алдамайман.

Саёҳат орзумандлари, фестивал ишқибозлари озмунча дейсизми. Ўсмир руҳида кенгликка, маънавий юксалишга интилиш ҳамиша барқарор бўлади. Энди мактабларда ҳам ўзгача бир жонланиш бошланиб кетаркан.

Баҳсимиз якунида ҳамсуҳбатлардан бири яна бир гап айтди. Баҳриддин дала кезиб юрганида кўпинча у осмонга узоқ тикилиб қоларкан. Ўшанда у ҳудудимиздан учиб ўтаётган қушлардан қандай фойдалансам экан, дея ўйга толаётган бўларкан.

Ниҳоят, учрашдик. Ўрта бўй, қора мағиз юзли, қошу кўзлари қоп-қора, ўйчан боқувчи, ўйлаганини яна бир ўйлаб оладиган йигит экан. Хаёли ҳамиша паришонроқ. Миясида бир қанча чигал муаммолар чарх ураётгани, навбат талашаётгани шундоққина сезилиб туради. Бир қарашда бўшанг, шиддатли ҳам эмасдек таассурот қолдиради. Шундай йигитни яқингинада Андижонда ҳам учратувдик. «Намуна» бирлашмасининг директори эди. Зокиржон олтита тикув машинаси билан иш бошлаб, тўрт-беш йил ичида бирлашманинг маблағини етти юз миллионга етказган экан. Ўшанда кўнглимдан халқнинг буюклиги унинг сони билан ўлчанмаганидек, шахснинг улуғлиги ҳам бўйи билан ўлчанмайди-ку, деган фикр ўтганди. Ҳозир яна шу ҳақда ўйлайман. Суҳбатимиз давом этади. Ўргансанг, бутун жумҳуриятга ёйсанг арзийдиган фикрлари кўп Баҳриддиннинг. Энг муҳими, уйқусираб ётган юртни қўзғай олган. Даромадни уч-тўрт баробар ошириб, иш ҳақини ҳам тўрт-беш ҳисса кўпайтириб юборган. Ҳаммасини ёзиб ўтирмай фақат бир рақамни келтириб қўя қолайлик. Шунча даромад устига яна 91-йил пахтасидан 322 тонна толани омборда эҳтиёт сақлаб турибди. Самар Нуров туни билан ухламай, масалан, тоннаси 150 минг сўмдан сотилса, қанча пул бўлади-ю, бу пулга нималарни қурса, нималарни сотиб олса бўлади ва яна қанчаси ортиб қолар экан, дея ҳисоблаб, бош қотириб чиқди.

ЭШОН АКА

Фарғонада элга нур-зиё таратувчи, руҳий оламнинг чароғбонларини муаллим, домулло, деб аташади. Элнинг маънавий дунёсини бойитган, поклик, ҳалоллик рамзи бўлиб қолган партия, хўжалик раҳбарларини ҳам кўпинча домулло деб улуғлашади. Бу маҳаллий халқнинг ўзи таъсис этган хонаки унвони, мукофотидек бир гап. Алижон Пайғамов Ўзбекистон тумани партия комитетига 23 йил раҳбарлик қилганини биламан. Туман иқтисоди ва маданиятини беҳад оширган бу беназир инсонни сўнгги йилларда домла Пайғамов дея улуғлашганини эслайман. Қашқадарёда ҳам шунга ўхшаш удум бор экан. Эшон — имон ва эътиқод рамзи. Поклик, фозилу одиллик рамзи. Бу унвонни ҳам халқ ҳаммага беравермайди. Бир неча йиллар олдин «Пахтаобод» давлат фермер-ижара хўжалигига Қодиржон Одилов номи билан келган бу кишини бугун катта-ю, кичик Эшон ака деб улуғлашяпти. Онасининг исмини биринчи бор кимдан эшитганини ҳеч ким эслолмайди. Шунингдек, Эшон унвонини Қодиржонга қўшиб айтилган дақиқани ҳам ҳеч ким хотирлай олмаяпти.

— Қодиржонни кўрмоқчи эдик, — деймиз дала кезиб юрганда.
— Эшон акамларни сўраяпсизларми? — ҳурмат, тавозе билан тилидан бол томиб дейишади ишчилар.

Хуллас, ҳеч нарса бесабаб бўлмайди албатта. Ҳаммадан қийини — элнинг ҳурматини қозонишдир. Сабабини Қодиржоннинг ўзидан сўрагимиз келади.

— Илгари олти-етти ойда бир директор алмашарди-да, — негадир уялинқираб, хижолат чеккандек дейди Қодиржон.
— Энди-чи?
— Биз беш-олти йил туриб қолдиқ-да.
— Яна?
— Келганимизда хўжаликнинг олти миллион қарзи бор эди-да.
— Энди-чи?
— Ўтган йили уч миллион сўм соф фойда олдик-да.
— Яна?
— Ер ўла бошлаган экан. Уни тирилтирдик-да. Одамларнинг нафаси билан тирилтирдик.
— Яна?
— Гектаридан олти юз сўмдан даромад бор эди, ўтган йили тўққиз-ўн минг сўмдан даромад олдик-да.
— Яна?
— Замон техникавий замон эканини тушунтирдик-да, ҳисоб-китоб қилишга ҳам ўргатдик-да, сендан угина, мендан бугина, дедикда. Камроқ ухлагин, юрт сеники, ер сеники, тур ўрнингдан дедик-да.
— Яна?
— Ҳамма ишнинг боши меҳрдан дедик-да, у ёқ-буёққа кўчиб кетганлар қайтиб кела бошлашди-да.
— Яна?
— Ён дафтар тутганим йўқ, ҳаммасини одамларнинг қалбига, далаларга ёзганмиз. Чаласини ўша ёқдан сўрарсизлар.

Дилдан айтилган сўз дилга бораркан. Ўзинг ишонмаган нарсага ўзгани ишонтириш қийин, албатта. Хўжаликда деҳқончиликнинг 17 хили бор экан. Ҳаммасидан фойда оқиб кела бошлабди. Омборлар донга тўла, темир сандиқда ҳисобсиз пул, эл кўнгли баланд. Донишманддан нимани унутиш кераг-у, нимани унутмаслик керак, деб сўраганларида бировга яхшилик қилсанг, дарҳол унут-у, биров сенга яхшилик қилса, зинҳор унутма, деган экан. Қодиржон Одилов ўзидан кечиб юртга яхшилик қилибди, фаровонлик йўлига олиб чиқибди. Юрт унинг яхшилигини унутмабди. Эъзозлабди, ҳурматлабди, ўзларининг хонаки бўлса ҳам жуда катта унвонлари билан тақдирлабди.

САМАР НУРОВ

— Чарчадингизми? — деймиз унга ачиниб.
— Йўқ, ҳали чарчамайман, — дейди у.
— Ҳар қалай терлаб, лорсиллаб қолдингиз?
— Чўл менинг мададкорим, — кулиб жавоб қайтаради.

Қийғос очилган, қип-қизил лолазорларда уна бошлаган қайчибарг тиканакларда, ер бағрини энди ёриб қуёш сари талпинаётган нўхатгулларда, бир умрини яшаб, навбатдаги ҳаётга куч тўплашга киришган оқ, сариқ чучмомаларда биз кўриб ҳавас қилолмаган сеҳрли гўзаллик борлиги, шу гўзаллик унга ҳам куч, ҳам ғайрат, ҳам мадад бераётганлигини таъкидлайди. Она бағридаги чақалоқдек яйраб, ҳузур қилиб бораётганини айтади.

Бу — Самар Нуров.

Қарши-Шеробод чўллари ҳақида кўп ёздик, насиб бўлса, яна кўп ёзилар. Аммо ҳеч ким бу тасвирга сиғмайдиган кенгликни, кенглик остига беркинган беҳисоб ҳазиналарни, феъли кенг, руҳи тоза чўл одамларини ва бу оламнинг жаннати, табиатини ҳеч ким Самар Нуровдек кўп ва хўп ёзган эмас. Ва, эҳтимолки, бу ҳудуддаги илоҳий гўзалликни бу йигитчалик ҳис ҳам қилолмас. Унинг тоза ва нозик руҳи тўрт йил Ҳаёт билан Ўлим орасида чайқалиб турди. Ҳаёт билан Ўлим тўрт йил муттасил олишди. Бўйин умуртқаси узилган эди. Даволовчилар бу жароҳат юздан 99 тасининг ҳаёт шамъини ўчиради, деган эди. Камдан-кам инсонда учрайдиган кучли ирода, дўстларнинг беминнат муҳаббати, яшашга чанқоқлик ўлимни енгади! Мажруҳ ҳолида гоҳ кўксини ерга бериб, гоҳ чалқанча ётиб ёзди, у асарларини. Чўлни ўзгача муҳаббат билан севди, одамларни улуғлади. Руҳдаги имондаги қусурлардан озор чекди, эътиқоддаги сустликдан фарёд кўтарди. «Беда ҳиди», «Саҳарҳез қушлар», «Бир уй қувонч» сингари ҳаяжон тўла ҳикоя тўпламлари. «Сени севаман, ҳаёт», «Олис юлдузлар»дек қўлма-қўл ўқилган қиссалари, «Нарвон», «Майсаларни аёз урмайди» — адабий муҳитда катта мунозараларга сабаб бўлган юксак романлари — булар Қашқадарё эди, бутун бир воҳанинг руҳи-имонини, илоҳий табиатини Самариддин бу асарларига жойлаган.

Ҳаёт қизиқ экан-да. Кўзи ожиз бўлиб қолганидан кейин битта қисса ёзгани учун Николай Островскийни салкам авлиё, деб, дарсликларда қайта-қайта ўқиб, хўб сажда қилган эдик... Бутун бир воҳанинг уйғониш палласини воҳанинг ўзидек гўзал асарларига кўчирган дўстимизни, э, афсус, кам эслаган эканмиз. Ошиқнинг дунё билан иши йўқ дейдилар. Маъшуқа васли унга ҳам овунч, ҳам қувонч экан. Самар — чўл ошиғи. Дилдори васлига етган ошиқ йигитдек маст, масрур ҳолатда боряпти.

— Ҳайитмурод оға, эсингиздами, ҳув анави дўнглик ортида машинамиз тиқилиб, бир кун қолиб кетувдик, — деб сўрайди гоҳо,
— Эсимда, ёзувчи укам, эсимда, — эслайди ҳоким ҳам. — У пайтлари бунақа йўллар йўқ эди-да.
— Йўл очган жаннати дейдилар, — кулади Самариддин. — Худо хоҳласа, сиз ҳам жаннатисиз.
— Ҳозирча... жаннатдан гап очмай турайлик, — чўлни бошга кўтариб қаттиқ кулади Ҳайитмурод оға, — бу ёқларни жаннатга айлантирмагунимизча, ҳа, майли, қолганини кейин айтаман...

Яйраб бораётган Самариддиннинг жим тургиси келмайди. Яна сўрайди:
— Қурбонжон, эсингдами, чўлнинг қоқ ўртасида бензин тугаб қолгани?
— Эсимда, — хўрсинди Қурбонжон Эгамбердиев, — жазирама иссиқ эди. Чанқаб карбюратордаги занглаган сувдан ичувдик. Бир ҳафтагача ўқчиб юрганмиз.

Гоҳ отарларда тўхтаб ўтамиз, суҳбати жонон бўлади. Самариддин чўпон-чўлиқлар билан ачомлашиб кетади. Ҳол-аҳвол сўрашади. Отасини, боболарини суриштиради. Қаҳрамон бобоси оламдан ўтганини эшитиб, фотиҳа ўқийди, раҳматлига жаннатдан жой сўрайди.
Чўл поёнсиз.
Суҳбатимизнинг ҳам поёни йўқдек.

ҲАМ ХАЗИНА, ҲАМ МЎЪЖИЗА

— Мақсад ишбошилар билан танишишми ахир? — сўрайди Ҳайитмурод оға.

— Худди шундай.

— Яна эллик азамат йигитим бор.

— Ҳаммаси билан танишишга улгурмаймиз.
— Ҳар биттаси берсангиз туманни бошқарадиган йигитлар.
— Барибир улгуриш қийин.
— Унда мен ҳам сизларга жавоб бермайман.

Кулишамиз. Кулиша-кулиша Таллимаржон ГРЭСи қурилишига йўл оламиз. Эртаклардаги ҳолат: кутилмаганда поёнсиз чўлнинг қоқ ўртасидаги афсонавий бир шаҳарда, афсонавий бир қурилишда, бир афсонавий боғда пайдо бўлиб қоламиз. Ҳаммасидан ҳам лол қолганимиз неча миллиард сўмлик бу улкан қурилишга ўзбек йигити раҳбарлик қилаётгани.

— Абдурасул Бозоров, — таништиради бошлиқ ўзини.
— Ростдан ҳам ўзбекмисиз? — сўраймиз ишонқирамай.

Саволимиз бесабаб эмас. Ҳамиша ана шундай улкан, жумҳурият тақдирига таъсир этадиган қурилишларга совуқ ўлка одамлари раҳбарлик қилар ва кўпинча улардан ғилдираги ерга ботган вагонлар эсдалик бўлиб қоларди. Миллион қисмдан, миллионта мурувватларнинг қўшилувидан бунёд бўладиган бундай қурилишларга ўзбекнинг ақли етмайди деб бизни ишонтиришган, ёлғон экан! Алгоритм ҳисобини дунёга берган ўзбек, имкон берилса, коинот кенглигининг ҳам аниқ ҳисобини чиқариб бериши мумкин экан.

— Неча блокдан қуряпсиз? — сўраймиз.
— Тўрт блок-да, — тушунтиради Абдурасул.
— Ишга қачон тушади?
Худо хоҳласа, янаги йили бир блоки ишга тушади.
— Қуввати-чи?
— Соатига саккиз юз минг киловатт энергия беради.
— Бу кўпми-озми?

Суҳбатга камчиликларни бартараф этиш учун келган, бошига каска кийиб, чанг-тўзонга ботиб юрган жумҳурият энергетика вазирининг муовини Тўйчи Аҳмедов қўшилади.

— Сизлар Тошкентданмисизлар? — сўрайди Тўйчи Аҳмедов.
— Тошкентданмиз.
— Шаҳрингиз соатига 680 минг киловатт энергия ишлатади. Демак, битта блокнинг ўзи Тошкентдек шаҳарни ҳам иситади, ҳам ёритади. Яна анчаси ортиб қолади.
— Ҳамма блок ишга тушгандачи?
— Ҳаммаси ишга тушганда, — давом этади Тўйчи Аҳмедов, — илоё ўша кунлар тезроқ келсин... йилига йигирма миллиард киловатт-соат энергия беради.
— Буни қандай шарҳласак бўлади?
— Жумҳуриятимизда ҳозир 56 миллиард киловатт-соат энергия ишлаб чиқарилади. Қолганини қиммат баҳоларда сотиб оламиз. Бу ерда ишлаб чиқариладиган энергия ҳозир ишлаб чиқарилаётганидан 2-3 баробар арзон ҳам бўлади. Негаки, «Чўртан» гази шундоққина яқингинада.
— Газ яқиндан олгани учун арзонми?
— Ҳа, ҳам яқиндан, ҳам тоза газ. Қайта ишламасдан ёқилади.
— Демак, мўъжиза экан-да.

— Ҳам мўъжиза, ҳам хазина, десангиз ҳам бўлади, бунақаси ҳали дунёда йўқ.

Мўъжизалиги яна шундаки, Ўрта Осиёда якка-ю ягона бўлган бу улкан қурилишни соф миллий кадрларимиз бажаряпти, арзонлигини айтмайсизми? Ҳайитмурод оғанинг мақтанганича бор экан. Ва яна бу ерда яратилган боғларни, иссиқхонада ўстирилган минг бир хил анвойи гулларни, клуб ва чойхоналарга ишланган шарқона безакларни, Беҳзод услубида чизилган суратларни.. йўқ, ҳаммасини таърифлай олмаймиз.

Журналистнинг ҳам ожиз бўлиб қолган пайтлари кўп бўларкан.

ЯНА БИР МЎЪЖИЗА

«Таллимаржон» сув омбори ишга тушганини, Ульянов, Қарши каналлари еттита туманга, 380 минг гектар майдонга об-ҳаёт бераётганини аллақачон ўқиганмиз, эшитганмиз. 170 километрлик масофага 7 та қудратли станция йилига бир миллиард 525 миллион литр сув ҳайдаётганини ҳам билардик. Ва, яна бу иншоот Иттифоқда ягона эканини ҳам эшитувдик, тан берувдик. Аммо яна бир мўъжизага гувоҳ бўламиз, деб ўйловдик. Бир неча йил олдин Бирлашган Миллатлар Ташкилотида 27 тилни мукаммал биладиган ҳар қандай ҳажмдаги китобни бир ўқиганда ҳаммасини ёдда олиб қоладиган бир киши ҳақидаги хабарни ўқиганда гоҳ ишониб, гоҳ ишонмовдик. Еттита станцияда вазни ярим миллиграммдан тортиб, етти тоннагача келадиган ўртача ўттиз мингга яқин мурват ва қисмлар ишлаб тураркан.

— Ҳаммасининг номи бордир албатта, — сўраймиз уста Хосият Хўжақуловдан.

— Бор, албатта, — дейди йигит.
— Сиз биласизми?
— Ҳаммасини эмас.
— Ҳаммасини ким билади?
— Ҳаммасини Рустам акамлар билади.
— Йўғе!
— Рост айтяпман. У кишининг миялари бамисоли ҳисоблаш машинасидек. Кўрсалар, эшитсалар бўлди, сурати мияларига муҳрланиб қолаверади. Ҳатто Москвадан келган олимлар ҳам ҳайратланиб ёқа ушлашган. Ишонмасаларингиз, ана, альбомдаги эсдаликларни ўқинг.

Рустам Очилов бош директор, ўзбекдан чиққан биринчи бош директор. Бетоқат, ғайрати ичига сиғмайди. Тез юради, албатта, ҳаммадан олдин юради, тез гапиради, овқатни ҳам шошиб ейди. «Волга»ни ўзи ҳайдайди, тезлигини 150 дан туширмайди, Курсида ўтирганда оёғини бетоқат ўйнатиб туради, овқатлана туриб тез-тез ўрнидан туриб кетади, гоҳо кутилмаганда, кўзларида аллақандай чақин барқ уради, дақиқалар ичида гоҳо ўйчан бўлиб қолади, Суҳбат асносида баъзан мавзуга мос келиб қолса, тўлқинланиб, шиддат билан шеър ўқиб юборади.

Миллатга муҳаббати баланд, ҳар бир ўзбекни бағрига босиб, бошини силасам дейди, дарди дардиму, қувончи қувончим дейди.

— Ёшингиз? — деб сўраймиз гап орасида.
— Қирқ бешда.
— Маълумотингиз?
— Докторлик диссертациямни тайёрлаб қўйдим.
— Ишни қачон бошловдингиз?
— Ўн икки йил олдин бу ерга слесарь бўлиб келганман.

— Ихтироларингиз ҳам кўп дейишяпти.
— Йигирма иккита диплом олганман.

Стол устига гувоҳномаларни тахлаб қўяди. Ҳаммаси сув иншоотига узатиш, намликни сақлаш, қисмларнинг иш жараёнига бағишланган. Москва, Киев, Тошкентда босилган илмий рисолалари, чоп этилмаган шеърий баёзлари билан таништиради. Ё раббий, дея хитоб қиламиз. Қандай улгурар экан? Бир одам боласининг вақти шунча ишга етармикан, мия сиғимининг ҳам чегараси бор-ку.

— Боғларингизни ҳам кўрсатсангиз, — яна илтимос қиламиз.

Чўлга ҳам жаннатий бир ҳусн берибди. 450 гектар ерда боғ уняпти, эллик гектари ўрик, кўчатини яхши ният билан Андижондан олиб кепти. Хўжалигида 3000 бош қўй, қора мол бор, нутриянинг ҳисоби йўқ.

— Энди шогирдларингиз ҳақида гапирсангиз.

— Улар икки мингдан ортиқ, — дам қувонч, дам ғурур билан дейди Рустамбек.
— Уларга нималарни ўргатяпсиз?
— Японча ишлашни.
— Тушунтирироқ айтсангиз.
— Элни севишни, жон-жаҳди билан ишлашни ўргатяпман.

Кенгликларга чиқиб кетамиз. Буғдойзорларини, зираю кунжутзорларини кўрсатади. Бора туриб хаёлида қандайдир тўсиқлар пайдо бўлади шекилли, яна тўлқинланиб кетади:

Жазирама ёзда кетмон орқалаб,
Жўяклар оралаб кезганда деҳқон,
Уруғ қадаганда доналаб, эгилиб,
Сўрай олганмисан сен ундан аҳвол.

Инсоф, диёнатга ўрин бўшатинг,
Қоғозбоз акалар, қийнаманг жонни,
Фурсат келди, келди илоҳий фурсат,
Қўлни бўш қўйинг боболеҳқонни.

Қайтаётганимизда ўйга толиб анчагача бир-биримизга гап қўшолмадик. Афтидан, кўрган-кечирганларимизни ўзимизча «ҳазм» қилиб борардик. Жимликни Рустамбек Очилов билан эскидан таниш, қадрдон бўлган Самариддин бузди:
— Бу одам табиатнинг бир мўъжизаси-ку!
Қурбонжон қўшимча қилди:
— Ҳа, ўзбекка худонинг бир марҳамати бу.
Орамизда ёши улуғи Ҳайитмурод оға эди. Фотиҳага қўл очди:
— Ҳар бир юрт, ҳар бир элга ана шундай йигитлардан кўплаб ато қилсин!
— Аллоҳу акбар!

СПОРТ

ЯГОНА ПЕШҚАДАМ

● ОЛИЙ ЛИГА футбол жамоалари ўртасида Ўзбекистон чемпионатининг II-тур ўйинлари бўлиб ўтди.

Бу сафар мухлислар «Сўғдиёна» футболчиларининг ўйинига қизиқиш билан қарадилар. «Кимёгар» жамоасини қабул қилган жиззахликлар дарвозага учта жавобсиз тўп киритиб, жами очколарни 16 тага етказган ҳолда ягона пешқадам бўлиб олишди. Ҳозир тўртта жамоада бир хил очко тўпланиб қолди. Жумладан, 13 очколи «Темирйўлчи» жамоаси «Янгиер» майдонида имкониятни (1:2) бой бериб, мавқеини бўшаштирган бўлса, «Нефтчи» футболчилари сафарда сурхончилардан 3:1 ҳисобида устун келиб, шунча очко билан иккинчи ўринга кўтарилишди. Бухоронинг «Нурафшон» футболчилари ҳам битта очко йўқотдилар. Улар «Шаҳрихончи» жамоасини қабул қилиб (0:0), очколарни ўн учтага етказишди. «Наврўз»нинг омади келди. Бу жамоа «Пахтакор—79» футболчиларини қабул қилиб (3:1), очколарини 13 тага етказиб олди. Пахтакорчиларнинг эса яна омадлари юришмади. Улар «Навбаҳор» майдонида 1:1 ҳисобида ўйнашди. Ҳозир «Пахтакор» ва «Навбаҳор»да 12 тадан очко тўпланди. Қолган ўйинларда қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: «Мароқанд» — «Косонсойчи» — 1:1, «Чирчиқ» — «Орол» — 3:0.

ЙИРИК ҲИСОБ

● БИРИНЧИ лига футбол жамоалари ўртасида Ўзбекистон чемпионатининг 7-тур ўйинлари якунланди.

Бу ғалги ўйинларда энг йирик ҳисоб қайд этилди. Чунончи, Тўрақўрғоннинг «Бахт» футболчилари Бекободнинг «Маъданчи» футболчиларини қабул қилиб, дарвозага еттита жавобсиз тўп киритишди. Бу ғалабадан кейин «Бахт» футболчилари 10 та очко билан иккинчи ўринга кўтарилишди. Гулистоннинг «Шифокор» футболчилари эса «Навбаҳор—2» майдонида ғалаба (1:0) қозониб, 11 очко билан пешқадамлик мавқеларини яхшилашди. «Атласчи» (Марғилон) жамоаси ҳисобида ҳам 10 та очко бор. Марғилонликлар Ғиждувоннинг «Зарангтар» футболчиларини қабул қилиб, 4:0 ҳисобида муваффақият қозондилар. «Диёнатчи» (Тошкент) жамоаси ҳам мавқеини мустаҳкамлаб олди. Қаршининг «Пахтачи» футболчилари майдонида куч синашган тошкентликлар 1:0 ҳисобида зафар қучиб, очколарини 8 тага етказишди. Қолган ўйинларда қуйидаги ҳисоблар қайд этилди: «Норин» (Ҳаққулобод)— «Локомотив» (Коғон) — 2:1, «Политотдел» (Тошкент вилояти) — «Нотўқимачи» (Поп) — 2:1, «Пахтачи» (Узун) — «Зарафшон» (Навоий) жамоаларининг учрашуви кечиктирилди.

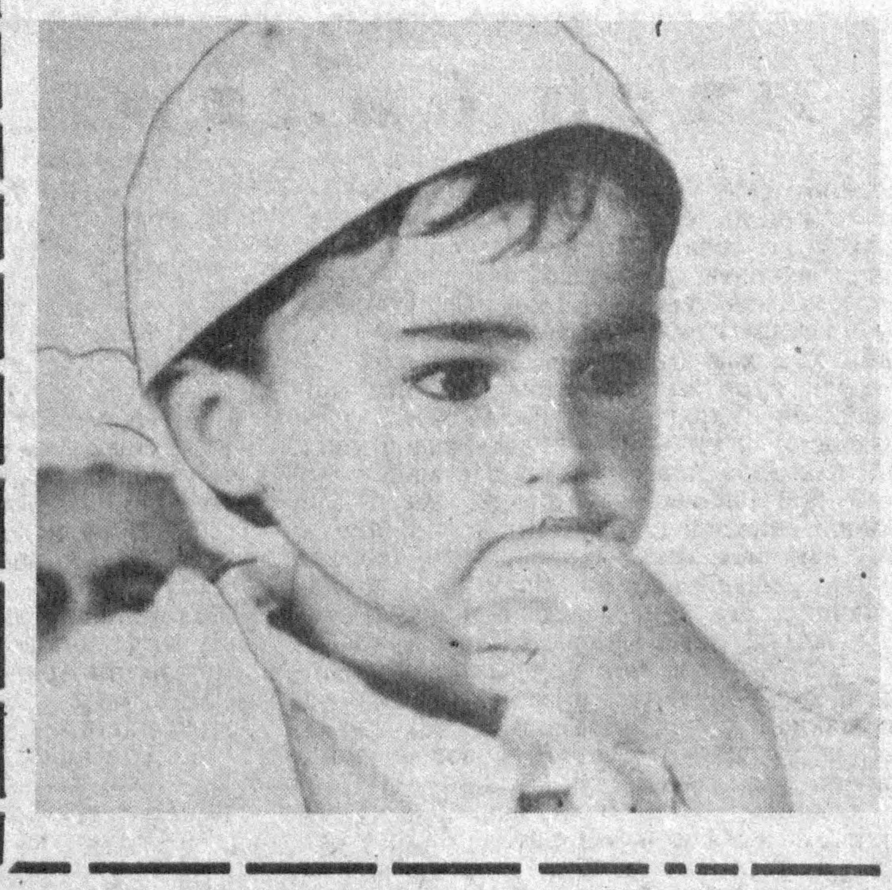

МОВАРОУННАҲР ҚОРИЛАРИ

Мовароуннаҳр мусулмонлари диний идораси ва унинг «Даъват» жамияти ташаббуси билан Тошкентда ўтказилган қорилар танлов-мусобақаси диёримиз мусулмонлари ҳаётида ўзига хос воқеага айланди.

Пойтахтнинг Юнусобод мавзесидаги Мирза Юсуф масжиди бир неча кун давомида Қуръон суралари қироати қобилиятли қорилар тиловатида ғоятда файзли бўлиб турди. Қори ва қорилар танлов-мусобақасига турли жумҳурият туманларидан 120 дан ортиқ киши қатнашди.

Танлов мусобақасини ўзининг бийрон тиловати билан бошлаб берган қашқадарёлик 2 ёшу 3 ойлик Абдужаббор ўғли Темирхон (суратда) умидбахш қироати билан ҳамманинг таҳсинига сазовор бўлди.

Андижонлик 15 ёшли Алишер Режаб, 11 ёшли Абдулмажид Абдуллатиф тиловатнинг ҳифз қисми бўйича, бухоролик 10 ёшли Мадина Абдуҳалил қизи ожизалар даврасида бўйича биринчиликни эгаллаб, танлов мусобақаси ғолиби бўлдилар ва ҳаж сафарига имтиёз билан бориш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Бу беллашувларда қатнашган ва ғолиб бўлганларга юксак мукофот — Қуръон китоби, пул ва совғалар топширилди.

СУРАТДА: Мовароуннаҳр мусулмонлари диний идораси раиси, муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф мусобақанинг ташвид қисми бўйича ғолиб — Бишкек масжиди мударриси Зиёвуддин Отабой ўғлига муқаддас соврин — Қуръон китобини топширмоқда.

В. ТЎРАЕВ олган суратлар.

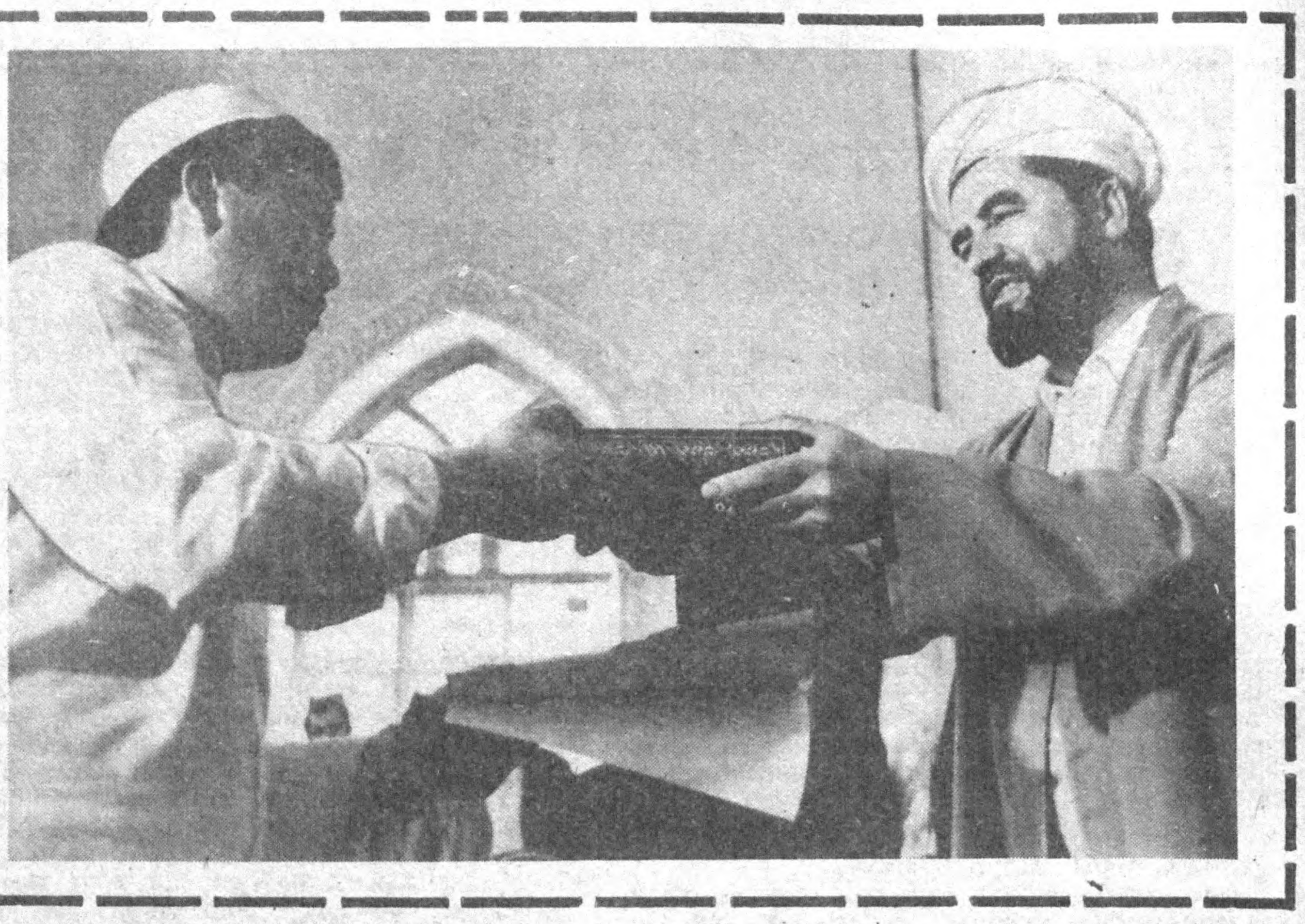

ТАБОБАТ ХАЗИНАХОНАСИ

Кейинги пайтда Қ. С. Зоиров номли Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш музейига қадам ранжида қилувчилар сони ортиб бораётгани қувонарли ҳол. Чунки ўтмишимизни — тарих ва маданиятимизни чуқур билмай туриб, дунёвий билимларни эгаллаб бўлмаслигини кўпчилик чуқур ҳис этмоқда. Шу боисдан ҳам мазкур музей томошабинларда катта қизиқиш уйғотаётганлиги табиий. Шу муносабат билан мухбиримиз музей директори, тиббиёт фанлари номзоди, Ўзбекистон халқ академияси аъзоси Абдукарим УСМОНХЎЖАЕВ билан суҳбатлашди.

— «Минг марта эшитгандан бир марта кўрган яхши» деган нақл бор, — деди у. — Ҳақиқаттан ҳам ўқиган ёки эшитган нарсанг қандай рўй берганини ўз кўзинг билан кўрганингдагина эсда қолади. Билимингиз бойиди. Шунинг учун ҳам, масалан, тажрибали ўқитувчилар дарсларни кўргазмали асосда ўтишга алоҳида эътибор беришади. Ўз ўқувчиларини тез-тез музейларга ва турли кўргазмаларга олиб бориб туришади.

Қанчадан-қанча одамлар музейимизни айланиб юрганининг ўзи бунга гувоҳ. Улар орасида, айниқса, ёшлар, ўқувчилар ва талабалар, турли касб эгалари кўп. Ходимларимиз эринмай уларга ҳикоя қилиб беришяпти.

Музейдаги махсус бўлимлар табобат тарихига бағишланган. Табиблар шайхулраиси Ибн Сино фаолияти билан танишиш учун ажратилган хона доимо одамлар билан гавжум. Бу ердан буюк аллома ўз даврида ишлаётган турли тиббий анжомлар ўрин олган. Айниқса, жарроҳликда ишлатилган асбоб-ускуналар ғоят нозиклиги билан киши эътиборини тортади. Олимнинг макони Ҳамадондаги мақбарасининг аввалги ва кейинги нусхаси кишини ҳаяжонга солиши шубҳасиз. Бу нодир нусха ва макет Эрондан олиб келинган. Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Ориповнинг «Ҳаким ва ажал» достони асосида атоқли рассомимиз Баҳодир Жалолов яратган полотно ва бошқа расмлар хонага кўрк бағишлаб турибди. Бу ердан дунёга Авиценна номи билан донг таратган буюк олимнинг «Тиб қонунлари»нинг беш жилдли олтита китоби, унинг кўпгина ажнабий тиллардаги таржималарининг нодир нусхалари ҳам ўрин олган.

Шарқда уйғониш даври ҳисобланган IX — XII асрга бағишланган залга кирган киши ўзини худди қадимий саройда юргандай ҳис қилади. Маълумки, бундан минг йил муқаддам Хоразм шоҳи Абул Ҳасан Али ибн Маъмун ҳузурида ташкил топган илмий рисолаларда «Маъмун академияси» деб аталган анжуман «Мажлиси уламо» номини олган. Маърифатпарвар, илм-санъатнинг ривожига ҳомийлик қилган шох «Мажлиси уламо» аъзоларига бениҳоя ғамхўрлик қилган. Ҳозирги даврга қиёслаганда бу халқ академиясида олиму фузалолар йиғилиб, илму фаннинг турли соҳалари бўйича мунозара, мулоқотлар олиб боришган. Бу эса ўз даври тараққиётига салмоқли ҳисса қўшган. Залдаги тарихий ашёлар бу илмий меросимиз ҳақида бой ва қимматли маълумотлар беради. Ўрни келганда айтиб ўтайлик. Қани энди Хоразм диёрида «Мажлиси уламо» қайта тикланса. Бу билан юртдошларимизнинг номини абадийлаштирган бўлармидик. Уларнинг руҳи шод, ёш олимларимиз тарбиясига ҳам салмоқли таъсир этган бўлармиди?!

● МЕРОСИМИЗ КЎЗГУСИ

Музейнинг асосий бўлимларидан бири соғлом турмуш тарзини шакллантиришга бағишланган. Бошқа бир бўлим эса овқатланиш, турар-жой, сув, ҳаво ва тупроқ гигиеналари, юрак-қон томир, ошқозон-ичак касалликларининг олдини олишни акс эттиради.

Олмониядан келтирилган «Шиша одам» макетининг айланиши, айниқса, ҳаяжонли. Экскурсия олиб борувчи шифокорлар инсоннинг миясидан бошлаб, барча ички аъзоларининг тузилишигача, улар бажарадиган «иш»лардан ва касалликнинг олдини олиш учун нима қилишгача бўлган барча маълумотлар билан таништириб боришади.

Ўғил ва қиз болалар гигиенасига бағишланган хоналар ҳам ёшлар билан гавжум. Бу ерда ўғил болаларга алоҳида, қизларга эса ўзига хос «сир»ли суҳбат ўтказилади.

Экскурсаводлар ранг-баранг экспонатлар орқали дилкушолик масалалари, тери-таносил касалликлари, уларнинг келиб чиқиш шароити, юқиш йўллари ҳақида эринмай тушунтиришади.

Сиҳат-саломатлик музейини тиббиёт хазинасига қиёсласа бўлади. Бу ерга нафақат республикадан, ҳатто Ўрта Осиё, чет эллардан ҳам келувчиларнинг сони тобора ортяпти.

Музей ходимлари бу илмий даргоҳнинг аҳамиятини, экспонатлар сонини ошириш, одамларга янада кўпроқ, беминнат хизмат қилиб табобатга меҳрларини ошириш учун ҳаракат қилишмоқда.

Музей халқлар маданияти қанчалик юксаклигини кўрсатувчи бир кўзгудир. Музей — халқ мулки. Ўтмишимиз ва ҳозиримиз, келажагимиз хазинаси. У ҳозирги ҳамда келажак авлодимиз учун бирдек хизмат қилмоғи даркор.

Суҳбатдош Ю. ЗИЕДОВ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» РЎЗНОМАСИНИНГ ЖАРЧИНОМАСИ

Тошкентда 23 майдан 31 майгача
"Ўзбегим Интернейшнл" қўшма корхонаси Чилонзор ҳокимияти кўмагида Италия савдо-саноат фирмалари билан биргаликда халқ истеъмоли моллари ва саноат ускуналарининг тижорат кўргазмасини ташкил этади.

Махсус жиҳозланган намойиш залларида модали кийимлар ва пойабзаллар, керамика ва пластмассадан тайёрланган буюмлар, такинчоклар ва бадиий чиннилар, қандиллар ва ёритгичлар, қурилиш материаллари, турли хил саноат ва ишлаб чиқариш маҳсулотларини тайёрлаш линиялари намойиш этилади.

БИЗНИНГ КЎРГАЗМАМИЗ ИТАЛИЯЛИК ДАРОМАДГИРЛАР БИЛАН ТЎҒРИДАН - ТЎҒРИ АЛОҚА БОҒЛАШГА АЖОЙИБ ИМКОНИЯТ ЯРАТАДИ.
БАРЧА МАНФААТДОР ИШБИЛАРМОН КИШИЛАРНИ, КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАМИЗ.

Манзилгоҳимиз: 700115, Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 53 "А" уй.
Телефонлар: 77-76-58, 77-72-34.
Факс 777234.
Телекс 116395 "РОНДО".
Ташкилотчилар: "Ўзбегим Интернейшнл" қўшма корхонаси ва Чилонзор ҳокимияти.

UZBEGIM INTERNATIONAL

• Жаҳон эшиги очилмоқда

БОСТОНДА «РИШТОН» МАГАЗИНИ

Риштон кулолларининг санъати улар яратган бежирим кўза, лаган, косалар, вазаларда намоён бўлаётир.

Шаҳардаги бадиий кулолчилик буюмлари заводида юздан ортиқ турда ана шундай маҳсулотлар тайёрланади. Бундай буюмлар чет эл бизнесменларининг эътиборини тортмоқда. Яқинда АҚШнинг «Босмоско» фирмаси завод билан тузган шартномага мувофиқ, Моссачусетто штатининг Бостон шаҳрида сопол буюмларимиз билан савдо қиладиган махсус магазин очилди. Сотувдан тушган валюта маблағлари заводда қўшимча қувватларни ишга туширишга сарфланади. Жумладан «Интеррад», «Эстеблишмент» Болгор Швейцария фирмалари билан ҳамкорликда Риштондаги заводда бинолар безагига ишлатиладиган олий сифатли сопол қопламалар ишлаб чиқариш қуввати барпо этиляпти. Бундай қопламаларга жаҳон бозорида талаб катта.

ҲИНДИСТОН ДАСТГОҲЛАРИ

Учкўприк районидаги Мирзааҳмад Деҳқонов номли жамоа хўжалигида пахта, пилла ва мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш қўшма корхонаси қуриляпти.

Ҳиндистоннинг «Магнун» — «Интернейшнл» фирмаси билан ҳамкорликда бунёд этилаётган бу корхонада район хўжаликларида етиштирилган пахта, пилла толасидан ип, ипак йигириб, мато тўқиб, кейин тайёр кийим тикиб чиқарилади. Кичик корхона қурилишига 1 миллион 200 минг доллар сарфланиши кўзда тутилган. Дастгоҳлар ўз замонавий технологияни Ҳиндистон томони етказиб беради. «Ўз маҳсулотимиздан ўзимиз газлама тўқиймиз», деб хурсанд бўлишяпти жамоа хўжалик аъзолари. Яқинда «Магнун» — «Интернейшнл» фирмасининг вице-президенти Ананд Сатиш жаноблари ўз хонадонлари билан Фарғонада бўлишди.

ИТАЛИЯ ҲАМКОРЛИГИ

Итальянларнинг ўзига хос макарони—спагеттиси оламга машҳур. Қуваликлар худди ана шундай спаггети ишлаб чиқаришга жазм этишди.

Яқинда Қува дон маҳсулотлари комбинати базасида Италиянинг «Бранбайт» фирмаси билан ҳамкорликда спаггети тайёрлайдиган катта цех қуриб, ишга туширилди. Цех тўлалигича Италия дастгоҳлари ва асбоб-ускуналари билан жиҳозланган. Цехда ишлаб чиқариладиган дастлабки юз тонна спаггети фарғоналиклар дастурхонига тортиқ этилди.

«МИСТЕР ГУДБАЙ» ФИРМАСИ

Қўқондаги Йўлдош Охунбобоев номли тикувчилик фабрикаси базасида Ўзбекистон — Канада корхонаси барпо этиляпти.

Канаданинг «Мистер гудбай» фирмаси билан ҳамкорликда қурилаётган бу корхонада маҳаллий хом ашё эвазига замонавий, жаҳон ўлчовлари даражасидаги эркаклар кўйлаклари ишлаб чиқарилади. Корхонада Канадада ишлаб чиқарилган асбоб-ускуналар ва дастгоҳлар ўрнатилади.

А. ИБОДИНОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

КИШТИМ ЁҒОЧ КОМБИНАТИ

Нақд пулга ва ўзи олиб кетиши шарти билан қуйидагиларни сотади:

1. ДГ—21—9 серияли эшик блоклари.
2. ОР—15—13,5 серияли дераза блоклари.
3. Ички пардозлаш ишлари учун узунлиги 1,5—4 метр, эни 25—40 миллиметр, қалинлиги 19 миллиметр бўлган бир-бирига бирикувчи нов шаклида тарам-тарам қилинган рейка.
4. 4000x78x22 ҳажмдаги бир-бирига бирикувчи ташқи девор қопламалари.
5. Оқ қайин ва қарағайдан донали паркетлар. Ҳажми келишувга қараб.
6. Ҳажми 19x50, узунлиги бир метр ва ундан зиёд бўлган қирқма планкалар.
7. Тилоғоч (лиственница) тахталар.
8. Ёғочдан тайёрланган уйлар. Бутловчи жиҳозлар билан бўлиши мумкин.
9. Тўрт бурчакли тахта ва ёғочдан тайёрланган дала уйлари. Бутловчи жиҳозлар билан бўлиши мумкин.
10. Плинтуслар.
11. Бир-бирига бирикувчи пол тахталари.
12. Нинабаргли дарахтларидан қурилиш материаллари ва подтоварниклар.

Маҳсулотлар бозор баҳосидан арзон нархда сотилади.

Корхона манзилгоҳи: 456870. Челябинск области, Киштим шаҳри, В. Сергеева кўчаси 2-А уй.

Телефонлар: 3-33-88 ёки 3-32-06.

ЛАКЛАР, ЭМАЛ БЎЁҚЛАР

«ЛАКЛАР» савдо уйи Тошкент шаҳридаги омборларидан энг арзон баҳода қуйидагиларни сотади:

Пол учун ПФ—266 эмали
Сув қўшиб ишлатиладиган бўёқ.
ПФ — 283 лаки
Пардоз беришдан олдин ишлатиладиган ГФ—0163 бўёғи.
Руҳли оқ бўёқ
ПФ—115 қора, қизил, яшил, тўқ яшил, тўқ кулранг эмаль
ПФ — 188 қизғиш тўқ сариқ, қизил эмаль
Ҳисоб-китоб шарти: олдиндан қўшимча ҳақ тўлаш, чек орқали.

* * *

«ЛАҚЛАР» савдо уйи металлар, металл прокатлари ва металл конструкцияларини сотиш ва сотиб олишга кўмаклашади.

* * *

«ЛАҚЛАР» савдо уйи шартнома бўйича брокерлар ва агентларни ишга қабул қилади.

Соат 9.00 дан 16.00 гача қуйидаги телефонларга мурожаат қилиш мумкин: 68-73-34, 34-34-09, 35-35-01 (қўшимча 373), 35-36-01 (қўшимча 373).

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Тошкент Доришунослик олий билимгоҳи жамоаси «Умумий кимё» шўбаси ассистенти Б. Х. Абдуазимовга муҳтарама волидалари

ҲАКИМА опанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Жумҳурият агротижорат илмгоҳи жамоаси илмгоҳ кафедра мудири Б. М. Зияевга отаси

Мирсоат Файзиевич ЗИЯЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: А. АБДУБАННОПОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари) Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб) М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

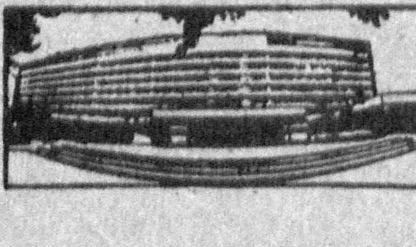

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-34-69, 33-38-95, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-12-56, 32-55-16; 33-20-36, 32-54-36, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; аҳлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗМУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-98-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«Ўзбекистон овози» («Голос Узбекистана») —общественно-политическая газета Народно демократической партии Узбекистана.

386.914 нусхада чоп этилмоқда.

Буюртма № Г—128.

№ 98.

индекс 64583.

Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 21.00. Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.